

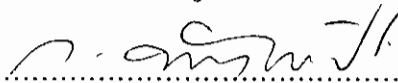
คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ปภาดา อารมณัเจริญ

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ธันวาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

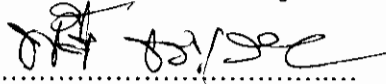
อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษและคณะกรรมการสอบปากเปล่าปัญหาพิเศษ ได้พิจารณา
ปัญหาพิเศษของ ปภาดา อารมณฺ์เจริญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

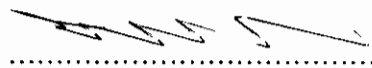
.....

(อาจารย์กฤษฎา นันทเพ็ชร)

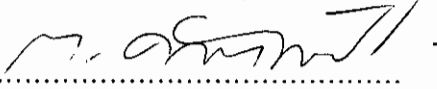
คณะกรรมการสอบปากเปล่าปัญหาพิเศษ

.....
 ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชนีย์ ธรรมเสนา)

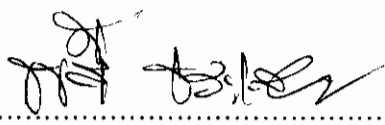
.....
 กรรมการ

(อาจารย์พรเทพ นามกร)

.....
 กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์กฤษฎา นันทเพ็ชร)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
 คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิชนีย์ ธรรมเสนา)

วันที่ 12 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

ประกาศคุณูปการ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์พรเทพ นามกร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้ความรู้ให้คำปรึกษา ทำให้ปัญหาพิเศษมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ นายสุทธิศักดิ์ ร่าหมาน ผู้บัญชาการ เรือินจำจังหวัดระนอง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีคุณภาพ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่เรือินจำหญิงทุกท่านที่ช่วยเหลืออนุเคราะห์ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ ในช่วงระหว่างที่ศึกษาตลอดมา

ขอบคุณกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล อันได้แก่ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกควบคุมไว้ในเรือินจำ จังหวัดระนอง ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ทำให้ปัญหา พิเศษฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออภิรักษ์ คุณแม่สุจินต์ อารมณเจริญ ที่เป็นกำลังใจและ ให้การสนับสนุนแก่ผู้ศึกษา ทำให้การศึกษารั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณประโยชน์ของปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ ประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ปภาดา อารมณเจริญ

54930470: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต/ ผู้ต้องขังหญิง

ปกาดา อารมณฺ์เจริญ: คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง
(QUALITY OF LIFE OF FEMALE PRISON INMATES IN RANONG PRISON) อาจารย์
ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ: กฤษณา นันทเพ็ชร, พบ.ม. 107 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังภายในเรือนจำจังหวัดระนอง จำนวน 101 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านร่างกาย และผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุ 31-40 ปี สถานภาพเป็นหม้าย ภูมิลำเนาที่สุราษฎร์ธานี การศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกรรม ประเภทคดีอื่น ๆ และระยะเวลาถูกคุมขัง 1-2 ปี มีคุณภาพชีวิตดีกว่า ผู้ต้องขังหญิงกลุ่มอื่นในแต่ละปัจจัยส่วนบุคคล

54930470: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.
(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: QUALITY OF LIFE/ FEMALE PRISON INMATES

PAPHADA AROMCHAREAN: QUALITY OF LIFE OF FEMALE PRISON
INMATES IN RANONG PRISON. ADVISOR: KRISADA NANTAPECH, M.A. 107 P. 2013.

The purpose of this study was to examine the quality of life of female prison inmates in Ranong prison, Ranong Province and to compare the quality of life of female prison inmates in Ranong prison, Ranong Province as classified by personal factors . The subjects participating in this study included 101 female prison inmates, incarcerated in Ranong prison. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The test statistics used to analyze the collected data were frequency, percentage, means, and means comparison.

The results revealed that the level of the quality of life of female prison inmates in Ranong prison was found at a moderate level. Considering each aspect, it was found that, for the social aspects, the level of quality of life of these female inmates was found at a good level, followed by the aspect of mental health, environment, and physical health, respectively. Comparing the subject's quality of life as classified by personal factors, it was revealed that the female inmates, incarcerated for 1-2 years, aged 31-40 years, widowed, living in Surat Thani Province, having a high school education and had been working as farmers, had a better quality of life than other female inmates.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการและสิทธิของผู้ต้องขัง.....	18
การบริหารงานของกรมราชทัณฑ์.....	36
ข้อมูลพื้นฐานของเรือนจำจังหวัดระนอง.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
รูปแบบการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
เกณฑ์การแปลผล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง.....	61
ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง.....	71
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	76
ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ.....	82
5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	98
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 48
2	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ..... 57
3	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม สถานภาพสมรส..... 58
4	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม ภูมิลำเนา..... 58
5	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม ระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย..... 59
6	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม อาชีพเบื้องต้นไทย..... 59
7	จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง..... 60
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านเครื่องนุ่งห่มของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 61
9	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านอาหารของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 62
10	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านยารักษาโรคของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 64
11	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 65
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 67
13	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการ ด้านการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 67
14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการ ด้านอนามัยของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับสวัสดิการ ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 70
16	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านร่างกายของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 71
17	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 72
18	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านสังคมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 73
19	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 74
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง..... 75
21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ..... 76
22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามสถานภาพสมรส..... 77
23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามภูมิลำเนา..... 78
24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ..... 79
25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ..... 80
26	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามประเภทคดี..... 81
27	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่ถูกคุมขัง..... 81

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 โครงสร้างการบริหารงานของเรือนจำจังหวัดระนอง.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันจะเห็นว่าประเทศไทยมีสภาพสังคมไทยเสื่อมโทรมลง เหตุจากความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าความเจริญด้านจิตใจ ทำให้คนในสังคมขาดจิตสำนึกที่ดี จนทำให้สังคมไทยประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติดที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งผู้ที่เป็นผู้เสพยาเสพติด ผู้ค้าผู้จำหน่าย ผู้ผลิต ซึ่งมีเครือข่าย มีอิทธิพลมีอำนาจเงิน รวมตลอดถึงอาชญากรต่าง ๆ จนทำให้มีการปราบปรามอย่างหนักจนทำให้ผู้ต้องขังเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วจากฐานข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเกี่ยวกับคดีอาญาประเภทความผิดคดีชีวิต ร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด ทั่วประเทศในรอบปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนคดีทั้งสิ้น 392,250 คดี และในรอบปี พ.ศ. 2555 ระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน 2555 มีจำนวนคดีทั้งสิ้น 319,782 คดี แต่หากเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาเดียวกัน คือตั้งแต่เดือนมกราคม-กันยายนของทั้งสองปี จะพบว่าสถิติคดี ในระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน 2554 มีจำนวนคดีทั้งสิ้น 288,712 คดีเท่านั้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2555)

จากสถิติคดีที่มีสาเหตุจากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นต้องอาศัยหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง และกรมราชทัณฑ์ เป็นหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ถือว่ามีส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกือบทุกขั้นตอน โดยทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นชั้นก่อนศาลพิจารณาระหว่างการพิจารณาตลอดจนภายหลังการพิจารณาพิพากษาทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการในศาลชั้นต้นศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ราชทัณฑ์ มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเช่นควบคุมตัวปล่อยตัวหรือแม้แต่คำพิพากษาประหารชีวิตเป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล (กระบวนการยุติธรรม, 2552) ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารงานเรือนจำ ซึ่งในยุคแรกเริ่มนั้นเป็นการบริหารงานตามกฎหมายราชทัณฑ์ ซึ่งมุ่งที่จะใช้เรือนจำเป็นที่ลงโทษผู้ต้องขัง โดยเน้นการคุมขังผู้ต้องขังไว้ให้อยู่เท่านั้น มิได้ให้ความสำคัญในเรื่องการดูแลสภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังให้ถูกสุขลักษณะหรือมีการอบรมแก้ไขผู้ต้องขังแต่อย่างใด แต่ในปัจจุบันได้มี

การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดจากการลงโทษเพื่อแก้แค้น
ทดแทนมาเป็นการอบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ที่เป็นการให้ความสนใจในการอบรมแก้ไข
ผู้ต้องขังให้ประพฤติกลับตนเป็นคนดีและสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติสุข (ยุทธภูมิ จิตภักดี,
2553) ไปพร้อมกับการดูแลให้ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่อย่างไรก็ตามจากสถิติผู้ต้องขังทั่ว
ประเทศ ของกรมราชทัณฑ์ที่ปรากฏในรอบ 5 ปีที่แล้วมา พบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นอย่าง
รวดเร็ว (กรมราชทัณฑ์, 2555 ค) ทำให้กรมราชทัณฑ์ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกอย่างหลีกเลี่ยง
มิได้ ส่งผลให้ผู้ต้องขังเกิดความแออัด เจ้าหน้าที่เกิดความยากลำบากในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง
มากขึ้น (กรมราชทัณฑ์, 2552 ก)

เรือนจำจังหวัดระนองเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
มีพันธกิจหลักสองด้านด้วยกัน คือ 1) ควบคุมผู้ต้องขังด้วยความเป็นมืออาชีพ และ 2) แก้ไขและ
พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและเพื่อให้เรือนจำ
จังหวัดระนองสามารถพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง จึงได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตผู้ต้องขังให้ดีขึ้น ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย เช่น โครงการตรวจสุขภาพฟัน ตรวจมะเร็งปาก
มดลูก โดยประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ด้านการจัดการศึกษาในระดับ
ประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี การฝึกวิชาชีพระยะสั้น เช่น โครงการฝึกวิชาชีพชีพเสริมสวย
ช่างปูนกระเบื้อง ช่างตัดผมชาย ช่างไม้ การฝึกอบรมจิตตภาวนาตามโครงการปฏิบัติธรรมล้างใจ
ฉลองพุทธชยันตี 2600 ปี การจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่
วันสงกรานต์ รวมถึงดูแลด้านสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานต่าง ๆ (ของใช้ส่วนตัว ที่นอน อาหาร การกำจัด
สิ่งปฏิกูล) เป็นต้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ต้องขัง (เรือนจำจังหวัดระนอง, 2555)

เรือนจำจังหวัดระนองมีความจุมาตรฐานสำหรับควบคุมผู้ต้องขัง จำนวน 425 คน
(กรมราชทัณฑ์, 2555 ค) มีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุม จำนวน 896 คน (ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2555)
จะเห็นว่าเกินความจุมาตรฐานของเรือนจำ และจากรายงานสถิติผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดระนอง
ในรอบ 5 ปีที่แล้วมา พบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังหญิงเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก (กรมราชทัณฑ์, 2555 ค)
นับว่าเรือนจำจังหวัดระนองกำลังประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้
ชีวิตประจำวันของผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำเช่นเรื่องสถานที่นอนอาหารสุขภาพและสุขอนามัย
การทะเลาะวิวาทระหว่างผู้ต้องขังด้วยกัน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด, 2552) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมผู้ต้องขังหญิงภายในเรือนจำจังหวัดระนอง
ซึ่งเรือนจำจังหวัดระนองมีพื้นที่แดนหญิงสำหรับควบคุมผู้ต้องขังหญิง เพียง 250 ตารางเมตร
มีความจุมาตรฐานเพียงจำนวน 22 คน (กรมราชทัณฑ์, 2555 ค) ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดระนองมี
ผู้ต้องขังหญิงอยู่ใน การควบคุม จำนวน 101 คน (ณ วันที่ 23 มีนาคม 2556) และจากที่ผู้วิจัยซึ่งเป็น

ผู้ปฏิบัติงาน ในเรือนจำจังหวัดระนองเห็นว่าผู้ต้องขังหญิงมีความเป็นอยู่อย่างแออัดยัดเยียด ไม่มีสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมนันทนาการ สถานที่ออกกำลังกาย หรือสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ที่นอนไม่พอ ส่งผลต่อสุขภาพจิตและเสี่ยงต่อการระบาดของโรคติดต่อได้ง่าย

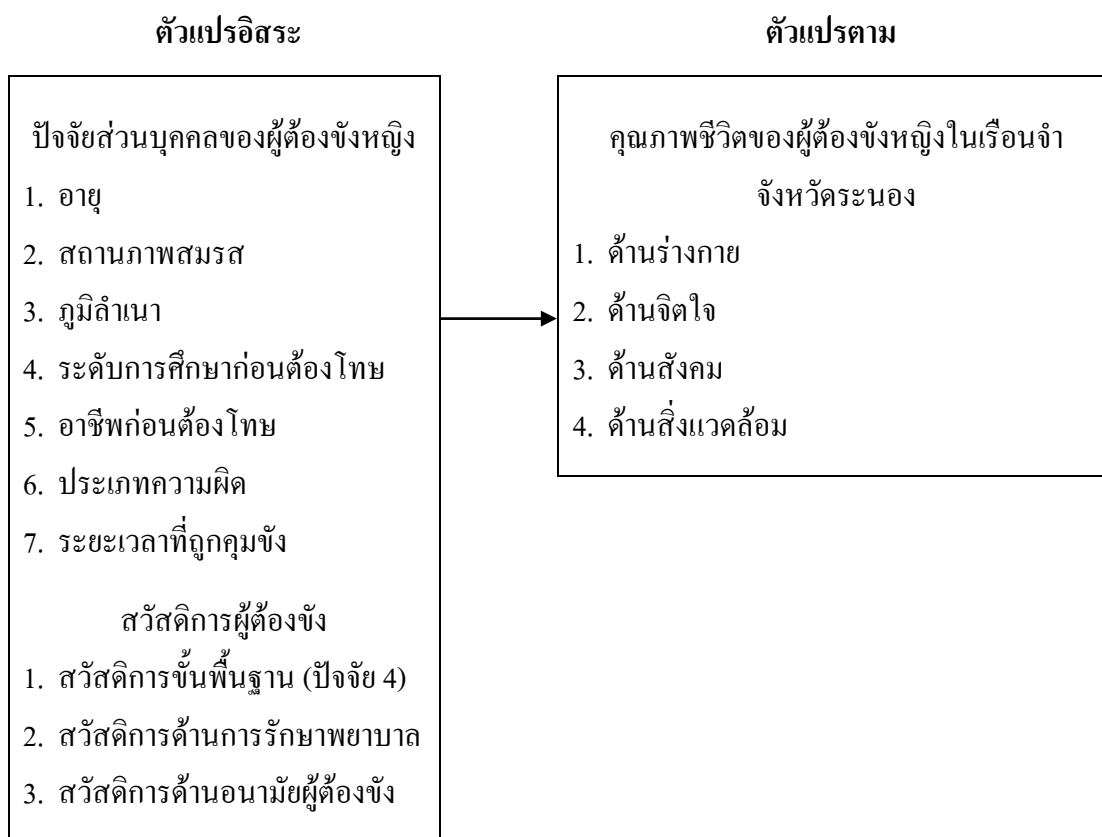
จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ต้องขังหญิงในด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมายังขาดการติดตามประเมินผลอย่างแท้จริง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง และการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษารั้งนี้ โดยการประยุกต์กรอบแนวคิดในการวิจัยของกริธา จงจิตน์ (2552; กัญญา อึ้งเจริญวงศ์, 2555; ณัฐชาภัทร คำคม, 2547) มากำหนดตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง และสวัสดิการผู้ต้องขังตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ คือ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ส่วนตัวแปรตาม ได้อาศัยองค์ประกอบคุณภาพชีวิตตามที่องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ คือ คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง
2. ทราบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง และการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง
3. สามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำจังหวัดระนอง ได้แก่ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง และศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง และสวัสดิการผู้ต้องขังตามภารกิจของกรมราชทัณฑ์ ได้แก่ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ส่วนตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังหญิงจำนวน 101 คน ที่ถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดระนอง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการทำวิจัยและเก็บข้อมูลครั้งนี้อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
2. ผู้ต้องขัง หมายถึง ผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดทั้งชายและหญิง ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดระนอง
3. ผู้ต้องขังหญิง หมายถึง ผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดหญิง ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดระนอง
4. แคนหญิง หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิง
5. เรือนจำจังหวัดระนอง หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้ต้องขัง นักโทษเด็ดขาดตามที่ศาลมีคำสั่งพิพากษาให้จำคุกหรือต้องขัง

6. อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ณ วันที่ตอบแบบสอบถาม
7. สถานภาพสมรส หมายถึง ความผูกพันฉันท์สามีภรรยา ได้แก่ สถานภาพโสด
สถานภาพสมรสทั้งที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย และที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแต่
ไม่ได้จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย หรือแยกกันอยู่
8. ภูมิลำเนา หมายถึง สถานที่จังหวัดที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่อาศัยเป็นการถาวร
ก่อนต้องโทษ
9. ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดก่อนต้องโทษ
10. อาชีพก่อนต้องโทษ หมายถึง อาชีพสุดท้ายที่ประกอบอาชีพโดยสุจริตก่อนต้องโทษ
11. ประเภทความผิด หมายถึง คดีความผิดที่ถึงที่สุด หรือคดีความผิดที่ยังไม่ถึงที่สุด
ในกรณีที่มีความผิดหลายคดีให้หมายถึงคดีความผิดครั้งสุดท้าย
12. ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง หมายถึง ระยะเวลาที่ศาลสั่งให้คุมขังในเรือนจำจังหวัดระนอง
13. สวัสดิการผู้ต้องขัง หมายถึง ประโยชน์หรือบริการต่าง ๆ ที่เรือนจำจังหวัดระนอง
จัดให้ผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพ และการได้รับการอำนวยความสะดวก
ต่าง ๆ ตามสมควร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
 - 13.1 สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม
และยารักษาโรค) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
 - 13.1.1 อาหาร หมายถึง การได้รับบริโภคอาหารในปริมาณเพียงพอและคุณภาพ
เหมาะสมแก่ร่างกายครบทั้ง 5 หมู่ ทั้ง 3 มื้อ ในแต่ละวันตลอดจนมีรสชาติดี และถูกสุขลักษณะ
โอกาสสำคัญ มีการจัดอาหารคาวหวานเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ มีการจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังป่วย
และไม่ขัดต่อศาสนา รวมถึงการมีน้ำดื่มเพียงพอกับความต้องการ
 - 13.1.2 ที่อยู่อาศัย หมายถึง การได้อยู่อาศัยอย่างถูกหลักอนามัยถูกสุขลักษณะ
สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่แออัดยัดเยียดมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนหรือใช้สอยมีพื้นที่สำหรับ
ออกกำลังกายมีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบป้องกันอัคคีภัยติดตั้งเครื่องดับเพลิงไว้ประจำเรือนนอน
และเจ้าหน้าที่ได้จัดหาที่นอนให้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
 - 13.1.3 เครื่องนุ่งห่ม หมายถึง การได้รับเครื่องแต่งกายไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าผ้าห่ม
สำหรับนอน และต้องอยู่ในสภาพดีและสะอาด
 - 13.1.4 ยารักษาโรค หมายถึง เมื่อผู้ต้องขังป่วย เรือนจำจังหวัดระนองจะทำ
การรักษาพยาบาลในเบื้องต้น เช่น การให้ยารักษาโรคตามอาการ หรือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
โดยเจ้าหน้าที่พยาบาล ประจำสถานพยาบาลเรือนจำ ถือเป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการ
ด้านการรักษาพยาบาล

13.2 สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล หมายถึง การได้รับการใส่ใจจากเจ้าหน้าที่พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลเมื่อเกิดการเจ็บป่วย ซึ่งการรักษาพยาบาลนั้นไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ รวมถึงการควบคุมป้องกันโรคติดต่อ

13.3 สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง หมายถึง การได้รับจัดสรรเครื่องใช้ส่วนตัวและเครื่องใช้ส่วนรวมเพื่อรักษาความสะอาดถูกสุขอนามัยอย่างเพียงพอมีน้ำและอุปกรณ์ในห้องน้ำ เช่น ถังน้ำ และชักอาน้ำ ที่จำเป็นต่อการชำระล้างร่างกายอย่างเพียงพอ

14. คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิง หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิตการกินอยู่ที่ดีมีสุขภาพแข็งแรงการมีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายด้านจิตใจด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดไว้ดังนี้

14.1 ด้านร่างกาย หมายถึง ความพึงพอใจกับสุขภาพร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ที่พักอาศัยที่ทำงานการบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและมีกำลังเพียงพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

14.2 ด้านจิตใจ หมายถึง การมีสภาวะจิตใจที่สมบูรณ์ไม่วิตกกังวลใด ๆ พึงพอใจในชีวิตของตนเองในปัจจุบันมั่นใจว่าชีวิตมีคุณค่ามีความสุข สามารถยอมรับความจริงและพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

14.3 ด้านสังคม หมายถึง การที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้มีสังคมมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพฤตินิสัยเตรียมความพร้อมก่อนกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้กฎระเบียบไม่กระทำการฝ่าฝืนใด ๆ

14.4 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสถานที่ที่จำกัดสามารถใช้สอยพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้รู้สึกมีความมั่นคงปลอดภัยในสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสารและแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางและกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยวรรณกรรม ที่ทบทวนมานำเสนอไปตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
2. แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการและสิทธิของผู้ต้องขัง
3. การบริหารงานของกรมราชทัณฑ์
4. ข้อมูลพื้นฐานของเรือนจำจังหวัดระนอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ความหมายของคุณภาพชีวิต

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช (2540, หน้า 65) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิต ที่บุคคลเกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม

Sharma (1993, pp. 109-131 อ้างถึงใน เจษฎา ธรรมขันติพงษ์, 2544, หน้า 15) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาคที่เกี่ยวกับความสามารถของสังคมในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิก

UNESCO (1993, p. 89 อ้างถึงใน เจษฎา ธรรมขันติพงษ์, 2544, หน้า 15) ได้นิยามคำว่า คุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

พัชรภรณ์ คนกล้า (2547, หน้า 8) กล่าวว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่สมบูรณ์ในแง่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งเกิดจากการให้ความสำคัญและความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ตามสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ หรือได้รับอยู่ ด้วยการรับรู้และตัดสินใจของมนุษย์ ในช่วงเวลาหนึ่ง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล, ปรีทรรศ ศิลปกิจ และวนิดา พุ่มไพศาลชัย (2541, หน้า 5) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา แนวความคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้กลายเป็นแนวคิดเชิงสากลที่ประชาคมโลกได้รับรู้ และเห็นพ้องกันว่า คุณภาพชีวิตและสังคมเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ ทุกประเทศพยายามแสวงหาแนวทางด้านต่าง ๆ ที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมาย ที่คาดหวังเอาไว้ มีการผสมผสานระหว่างแนวคิดเชิงจิตวิสัย และแนวคิดเชิงจิตวิสัย หรือเชิงนามธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ฝ่ายต่าง ๆ มุ่งหวังและพยายามสร้างเครื่องชี้วัดที่สะท้อนปัญหา หรือสถานการณ์ของความเป็นอยู่ที่แท้จริงของปัจเจกบุคคล และสุขภาพของสังคม คุณภาพชีวิตเป็นแนวคิดที่ยากจะนิยามให้เป็นที่ยอมรับได้ เหตุประการแรก คือ เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจที่สามารถบรรยายตีความโดยผ่านตัวกรองด้านความคิดและภาษาที่แตกต่างกัน ความคลาดเคลื่อนจากการมองที่หลากหลายเกิดจากประสบการณ์ พื้นฐานความรู้ ประเด็นการนำเสนอข้อเท็จจริง ประการที่สอง แนวคิดในเรื่องคุณภาพชีวิตขึ้นอยู่กับคุณค่าที่แฝงอยู่อย่างมาก นักวิจัยต้องกำหนดกรอบความหมายให้ชัดเจนเพื่อสามารถประเมินผลได้กระบวนการ และผลต่าง ๆ ที่ถือว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ประการที่สาม ความคิดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ ความเจริญงอกงามและพัฒนาการของมนุษย์ การมีอายุยืนยาว กระบวนการทางจิตใจของบุคคล

อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ (2539, หน้า 61) สรุปความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่าเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม

จากการศึกษาความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้ว คุณภาพชีวิตหมายถึง การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับทั้งทางร่างกาย และจิตใจตามสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

เนื่องจากคุณภาพชีวิตในความหมายของนักวิชาการมีความหมายแตกต่างกัน องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจึงแตกต่างกันออกไปตามการให้ความหมาย ดังที่จะเสนอต่อไปนี้

UNESCO (1981, pp. 145-148) เสนอว่าองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ได้แก่ อาหาร ภาวะสุขภาพอนามัย และโภชนาการ การศึกษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร ที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐาน การมีงานทำ ค่านิยมทางศาสนา จริยธรรม กฎหมาย และปัจจัยทางจิตวิทยา

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต จำแนกความต้องการด้านต่าง ๆ ของชีวิต 6 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ ปัจจัยสี่ สุขภาพอนามัย พลังงาน การอ้อมทรัพย์ สิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว และในการประกอบอาชีพ
2. ด้านอารมณ์ ได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณภาพ ประโยชน์ ความนิยมชมชอบ

ในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวและในชุมชน ความรักและความเป็นเจ้าของที่มีต่อหมู่คณะ

3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภาวะแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาด และเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในดิน น้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการคมนาคมที่สะดวก

4. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ โอกาสในการศึกษาและประกอบอาชีพ ที่เท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคม ความร่วมมือร่วมใจ ในชุมชน ความเป็นระเบียบวินัย ความเห็นอกเห็นใจ ค่านิยมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในศาสนา

5. ด้านความคิด ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ชีวิตและชุมชน การศึกษา วิชาชีพความสามารถในการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน การเป็นที่ยอมรับในชุมชน การสร้างความสำเร็จด้วยตนเอง การยอมรับตัวเอง และการมีเป้าหมายในชีวิตที่เหมาะสม

6. ด้านจิตใจ ได้แก่ การมีคุณธรรมในส่วนตัวและในสังคม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูล กตัญญูกตเวทิตะ ความจงรักภักดีต่อชาติ ความศรัทธาในศาสนา ความเสียสละ และการละเว้นจากอบายมุข

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

จำแนกเป็น 5 ด้าน คือ

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้และทรัพย์สิน

2. สุขภาพ ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับภาวะสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่แวดล้อมตน ได้แก่ ญาติมิตร เพื่อนร่วมรุ่น สมาชิกในครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

4. การพึ่งพาตนเอง ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง และความรู้สึกลงใจในการพึ่งพาผู้อื่น

5. การทำกิจกรรม ประกอบด้วย การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมภายในครอบครัว และกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

พัชราภรณ์ คนกล้า (2547, หน้า 8) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตมักเกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เพื่อน สถานที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ เป็นต้น

WHO (n.d. อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล, วิระวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ และราณีพร มานะจิรังกุล, 2540, หน้า 2) สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำไรในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

Denham (1991, p. 48 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ แสงทอง, 2549, หน้า 13) กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 5 ด้านคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม สุขภาพกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ และประวัติในอดีต

องค์ประกอบของชีวิตมนุษย์เรานั้น ตามทฤษฎีของนักจิตวิทยาได้แบ่งคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านกาย ได้แก่ โครงสร้างทางร่างกายและสุขภาพร่างกาย รวมถึงด้านบุคลิกภาพด้วย
 2. ด้านจิต ได้แก่ สภาพจิตใจ รวมถึงด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วย
 3. ด้านสังคม ได้แก่ สถานะทางสังคม ยศ ตำแหน่ง เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับนับถือ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย
 4. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจการเงินและรายได้ที่มั่นคง เป็นต้น
- จากองค์ประกอบของชีวิตเหล่านี้ ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะกฎของธรรมชาติ คือ มีการเกิด มีแก่ มีเจ็บ และมีการตายจากไป จึงทำให้มนุษย์เกิดความต้องการด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่่อมุ่งความสำเร็จให้แก่ตนเองสืบต่อไป (องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต, ม.ป.ป.)

จรัส ดวงสุวรรณ (2545, หน้า 150-151) ได้แบ่งออกเป็น 7 ลักษณะ คือ

1. ทำให้ร่างกายแข็งแรงรู้จักการออกกำลังกายนอนพักผ่อนให้เพียงพอดื่มน้ำ และรับประทานอาหารที่มีประโยชน์หลีกเลี่ยงสารคาเฟอีนนิโคตินแอลกอฮอล์ หรือยาต่าง ๆ ที่จะมผลกระทบต่อภูมิคุ้มกันและการทำหน้าที่ของร่างกายตามปกติ
2. เรียนรู้วิธีการพักผ่อนการควบคุมความเครียดโดยการเล่นกีฬาหรือหางานอดิเรกทำในยามว่างเรียนรู้ในการทำสมาธิโยคะการหายใจเพื่อนำไปสู่ความสงบและการพักผ่อนที่แท้จริง
3. ขจัดอารมณ์เสียออกไปเนื่องจากความโกรธความเศร้าความหมองหวังความสิ้นหวังจะไปกระตุ้นสารที่เป็นอันตรายต่อระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายจำต้องหาทางขจัดความรู้สึกที่ไม่ดีออกไปโดยเร็วที่สุด
4. สร้างจินตนาการในสิ่งที่ต้องการและมีความฝันทุกวันความคิดจะส่งผลต่อประสบการณ์และการกระทำจึงคิดในแง่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
5. หากเวลาอยู่คนเดียวในแต่ละวันมีความรื่นรมย์ในความสงบเพราะสิ่งทั้งหลายจะมีคุณค่าเพียงเล็กน้อยหากไม่สามารถแสวงหาความสุขได้จากภายในและมีความสมดุลกลมกลืนในสิ่งต่าง ๆ ได้
6. ทำชีวิตให้ง่ายขึ้นไม่จำเป็นต้องรีบเร่งหรือผลักดันตนเองอย่างมากเหมือนคนอื่น ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นเหยื่อสภาพแวดล้อมเสมอไป ทำทุกอย่างให้ช้าลง
7. มีอารมณ์ขันขจัดอารมณ์ไม่ดีออกไปและหัวเราะอย่างเต็มที่ในทุกวันเพราะความขบขันเป็นตัวกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันได้เป็นอย่างดีไม่ควรมองโลกอย่างเคร่งเครียดเพราะเสียงหัวเราะช่วยให้ชีวิตรื่นรมย์และสมบูรณ์ได้

วิภากร มาพบสุข (2545, หน้า 3-6) ได้กำหนดองค์ประกอบของการมีชีวิตที่มีคุณภาพ หรือคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

1. บุคคลนั้นมีสิ่งจำเป็นพื้นฐานแก่ความต้องการของชีวิต
 - 1.1 อาหาร
 - 1.2 ที่อยู่อาศัย
 - 1.3 เสื้อผ้าสำหรับสวมใส่
 - 1.4 สุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง
2. ความพึงพอใจต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะต้องมีลักษณะดังนี้
 - 2.1 ค่านิยมที่เหมาะสมกลมกลืนกับสังคมวัฒนธรรมการเมืองและสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้
 - 2.3 มีความมุ่งหมายของชีวิตเช่นมีแนวคิดหลักปรัชญาในการดำรงชีวิต
 - 2.4 มีชีวิตที่กลมกลืนกับครอบครัวชุมชนและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น คุณภาพชีวิตประกอบด้วย ความสุข ความพอใจในการดำเนินชีวิตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อม นั่นเอง

แนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ชีวิตที่มีคุณภาพย่อมเป็นชีวิตที่ประสบความสำเร็จ รู้จักยับยั้งความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่พอดี สามารถใช้ความรู้ สติปัญญา ความรู้สึกนึกคิดของตนไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเบียดเบียนหรือให้โทษแก่บุคคลอื่น ในขณะที่เดียวกันบุคคลจะต้องมีการศึกษาสูงมีความชำนาญอดทนประกอบอาชีพที่สุจริต เป็นพลเมืองดี มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจมีระเบียบวินัยมีกฎเกณฑ์ทางสังคมแสวงหาความรู้เพิ่มเติมรู้จักใช้ ความคิดและสติปัญญาแก้ไขปัญหาสุขภาพและการดำรงชีวิตของตนเองซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคลในอีกระดับหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. พัฒนากาย เพื่อมุ่งให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และความพิการใด ๆ
2. พัฒนาทางอารมณ์ เพื่อมุ่งให้อารมณ์มีความสุขสนุกสนานร่าเริง ไม่มีความเครียด หรือวิตกกังวลต่อการเรียน หรือต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีแต่ความเจริญหู เจริญตา เจริญใจ มองโลกในแง่ดีตลอดไป
3. พัฒนาทางสังคม เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือ การยอมรับความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ และความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
4. พัฒนาทางความคิด เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีความต้องการที่จะรู้และเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ

มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดค้นหาวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งหลาย ให้ตัวเองได้ดำรงชีพอยู่อย่างสุขสบาย

5. พัฒนาทางจิตใจ เพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชุมชน เป็นที่พึ่ง ที่ยึดเหนี่ยวทางใจ มีความมั่นใจว่าชีวิตนี้มีคุณค่ามีความสุขหรือมีชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต ได้รับความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งหลาย

6. พัฒนาทางปัญญา เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีความเฉลียวฉลาด สามารถคิดพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งปัญญาจะแตกฉานในบุคคลได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเล่าเรียนมีความสนใจเอาใจใส่ต่อวิชาความรู้ที่ครูอาจารย์อบรมสั่งสอนเพื่อเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และนำไปพัฒนาชีวิตที่มีคุณค่าต่อไปภายภาคหน้า

7. พัฒนาทางวินัย เพื่อมุ่งให้เป็นคนมีระเบียบวินัยในตนเอง สามารถเคารพและปฏิบัติตามต่อภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ ให้อยู่ในกรอบของข้อบังคับของกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น ไม่ประพฤติตนออกนอกกลุ่มช่องทาง (องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต, ม.ป.ป.)

พิมพ์ราไพ สุนทรารชุน (2549, หน้า 41) ได้กล่าวถึง แนวคิดการสร้างพลังอำนาจ ที่มุ่งการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิต กระบวนการของการสร้างพลังอำนาจในตัวเองต้องเริ่มที่การสร้างความรู้สึกรับรู้ของการมีพลังอำนาจในตัวบุคคล (Sense of Personal Power) ดังนี้

1. การเพิ่มความสามารถในตัวบุคคลโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้บุคคลสามารถพัฒนาจิตใจให้มีความมุ่งมั่นที่จะให้สามารถเริ่มทำกิจกรรมใหม่ ๆ

2. พัฒนาค่านิยมในเรื่องกลุ่มโดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มให้บุคคลที่ขาดพลังอำนาจในตัวเองมีจุดมุ่งหมายหรือมีจิตสำนึกร่วมกันในการเปลี่ยนทัศนคติและช่วยเหลือกันและกัน

3. ลดการตำหนิตัวเองโดยการเปลี่ยนจากการมองเฉพาะปัญหาของตนเองหรือหมกมุ่นกับตนเองมาเป็นการนำปัญหาร่วมปรึกษาและแก้ไขกันในกลุ่มซึ่งวิธีนี้จะทำให้บุคคลที่มีปัญหา มีความรู้สึกในทางบวกมากขึ้น

4. บุคคลรับภาระความรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อให้บุคคลรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมและมีความเชื่อมั่นในพลังอำนาจของตนเองที่จะสามารถแก้ปัญหาหรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

การประเมินคุณภาพชีวิต

การประเมินคุณภาพชีวิตจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัย นั้น ๆ ได้แก่ การประเมินโดยรวม การประเมินโดยตนเองหรือบุคคลอื่น การประเมินโครงสร้าง มิติเดียว และการประเมินหลายมิติ ดังนี้

Goodinson and Singleton (1989) ได้เสนอแนวทางการประเมินคุณภาพชีวิตใน

3 แนวทาง คือ

1. การประเมินคุณภาพชีวิตโดยรวม (Global Measurement) เป็นการประเมินความรู้สึกละเอียดในทุกด้านในชีวิตโดยรวม มีข้อดี คือ สามารถประเมินได้รวดเร็วแต่มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถประเมินผลกระทบ

2. การประเมินคุณภาพชีวิตเชิงวัตถุวิสัย (Objective Measurement) เป็นการประเมินคุณภาพชีวิตบุคคลอื่น การประเมินชนิดนี้มีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถตัดสินความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในชีวิตของบุคคลได้

3. การประเมินคุณภาพชีวิตเชิงจิตวิสัย (Subjective Measurement) เป็นการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลโดยตัวเองเป็นผู้ประเมิน

นอกจากนี้การประเมินคุณภาพชีวิตอาจพิจารณาจากโครงสร้างของคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. โครงสร้างมิติเดียว ซึ่งนิยมกันมากในอดีต บุคคลจะประเมินคุณภาพชีวิตของตนเองโดยใช้คำถามเดียวสรุปถึงคุณภาพชีวิตโดยรวม เช่น เครื่องมือที่วัดคุณภาพชีวิตของ Cantril (1965 อ้างถึงใน วรรณภา กุมารจันทร์, 2543) ซึ่งสร้างขึ้นโดยคำถามเดียว เรียกว่า บันได การประเมินตนเองของ Cantril เป็นการวัดแบบลิเกิร์ตสเกลในแนวตั้งทั้งหมด 10 ขั้น โดยให้แต่ละบุคคลประเมินตนเองว่าคุณภาพชีวิตของตนเองอยู่ในระดับใด แต่คุณภาพชีวิตของบุคคลไม่ได้ขึ้นกับสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ขึ้นอยู่กับหลายสิ่ง เพื่อว่าการจะประเมินคุณภาพชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความจริง จึงควรมากกว่าการประเมินจากมิติเดียว

2. การประเมินหลายมิติ เช่น เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ประกอบไปด้วยคำถามตามองค์ประกอบด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวความคิดของ WHO (1996)

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต

มนุษย์ทุกคนย่อมมีความต้องการคุณภาพชีวิตระดับหนึ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การมีเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพชีวิตจะช่วยให้เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลได้ว่าตนเองมีคุณภาพชีวิตหรือไม่ระดับใด แนวคิดเกี่ยวกับตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต (Quality of Life Indicators) ได้มีนักวิชาการนักคิดนักวิจัยและหน่วยงานได้ทำการศึกษาเรื่องนี้ไว้หลากหลายดังต่อไปนี้

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้วัดความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศต่าง ๆ โดยใช้ดัชนีชี้วัด 8 ด้าน คือ

1. สุขภาพ
2. การพัฒนาของปัจเจกบุคคลโดยการเรียนรู้
3. การจ้างงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน
4. เวลาและการใช้เวลาว่าง
5. ความต้องการในเรื่องสินค้าและบริการ
6. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
7. ความปลอดภัยของบุคคลและการบริการกระบวนการยุติธรรม
8. โอกาสทางสังคมและความไม่เสมอภาค (UNESCO, 1978, p. 89)

ESCAP (1990, p. 9-12) ได้กล่าวถึง แนวคิดการวัดคุณภาพชีวิตขององค์การ ซึ่งได้มีการปรับปรุงอยู่ตลอด ล่าสุดได้มีการกำหนดตัวแปรหลัก 7 ตัว แยกเป็นตัวชี้วัดรวม 28 ตัว ได้แก่

1. ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การใช้จ่าย การออม และความยากจน
 2. สุขภาพ ได้แก่ อายุขัยเฉลี่ย การเป็นโรค การตาย โภชนาการ และภัยพิบัติหรือความหายนะ
 3. ชีวิตด้านการใช้สติปัญญา ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ การศึกษานอกโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต ชีวิตเชิงวัฒนธรรม และชีวิตด้านการใช้หลักเหตุผล
 4. ชีวิตการทำงาน ได้แก่ การว่างงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ความขัดแย้งทางอุตสาหกรรม และสภาพการทำงาน
 5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานในการคมนาคม และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
 6. ชีวิตครอบครัว ได้แก่ เด็กวัยรุ่น ผู้ใหญ่ และความแตกแยกในครอบครัว
 7. ชีวิตในชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความวุ่นวายในชุมชน และอัตราการเกิดอาชญากรรม
- วิลไลกันท์ ตั้งเจริญ (2544, หน้า 36-37) กล่าวว่า เกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย มีดังนี้
1. ประชาชนได้กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย
 2. ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
 3. ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำเนินชีวิต
 4. ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 5. ประชาชนมีการประกอบอาชีพและมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต

6. ประชาชนสามารถควบคุมช่วงเวลาและจำนวนของการมีลูกได้ตามต้องการ
 7. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และการกำหนดชีวิตของตนเอง
- และสังคม
8. ประชาชนมีการพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น
 9. ประชาชนมีจิตสำนึกและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- Meeberg (1993) ได้กำหนดแนวทางในการประเมินคุณภาพชีวิตโดยอาศัย ตัวบ่งชี้

2 ประเภท คือ

1. ตัวบ่งชี้เชิงวัตถุวิสัย (Objective Indicator) เป็นข้อมูลที่เป็นรูปธรรม เช่น รายได้ อาชีพ และการศึกษา

2. ตัวบ่งชี้เชิงจิตวิสัย (Subjective Indicator) เป็นการประเมินข้อมูลด้านจิตวิทยา เช่น ความพึงพอใจในชีวิต ความสุข และความมีคุณค่าในตนเอง

Zhan (1992, p. 796) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตหมายถึงระดับความพึงพอใจที่มีต่อประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลนั้น โดยมีหลายมิติและมีความสัมพันธ์กับบริบทของสังคมที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาบุคคลจะรับรู้คุณภาพชีวิตได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านพฤติกรรมของบุคคลสถานภาพทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้คุณภาพชีวิตจะเป็นเรื่องเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

การสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายคุณภาพชีวิตและคำถามเพื่อหาคำตอบในงานวิจัย การประเมินคุณภาพชีวิตจึงยังไม่พบว่ามีเกณฑ์ที่แน่นอนในการประเมินอาจจะประเมินเฉพาะเชิงจิตวิสัยหรือเชิงวัตถุวิสัยหรือประเมินทั้งสองด้านและเครื่องมืออาจมีโครงสร้างเพียงมิติเดียวหรือหลายมิติก็ได้

สรุปความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยทำให้บุคคลและสังคมมีแนวในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นอันจะส่งผลให้สังคมมีความสุขไปด้วย
2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลใช้ปัญญาเหตุผลความมีคุณธรรมจริยธรรมหลักจิตวิทยาหลักการบริหารเพื่อมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม
4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคมมีการอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและปัญหาสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการและสิทธิของผู้ต้องขัง

สวัสดิการผู้ต้องขัง

ความเป็นมาของสวัสดิการผู้ต้องขัง

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในเรือนจำและทัณฑสถานด้วยวิธีควบคุมเพื่อลงโทษและควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนีเป็นภารกิจประการแรก การแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้ภายหลังพ้นโทษเป็นภารกิจหลักประการที่ 2 ในภารกิจหลักทั้งสองประการนี้ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อการควบคุมหรือเพื่อการแก้ไขให้กลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดีสวัสดิการผู้ต้องขังเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอย่างยิ่งเพราะว่าผู้ต้องขังคือมนุษย์เช่นเดียวกันมีความต้องการเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไปและได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (นันทิ จิตสว่าง, 2547, หน้า 6-11)

คำว่า “สวัสดิการ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 177) ให้ความหมายไว้ว่า “สิ่งที่เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย”

ความหมายโดยทั่วไป “สวัสดิการ” หมายถึง ประโยชน์และบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรจัดให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ เพื่อความสะดวกสบายเพื่อความพอใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงานมีสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขอนามัยที่ดี ความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

คำว่า “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก

ดังนั้น “สวัสดิการผู้ต้องขัง” จึงหมายถึง ประโยชน์หรือบริการต่าง ๆ ที่เรือนจำและทัณฑสถานจัดให้ผู้ต้องขังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัธยาศัยและการได้รับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามสมควร

วัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดีขึ้นตามสมควร
 2. เพื่อปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักทัณฑวิทยาหลักเมตตาธรรมและมนุษยธรรม
 3. เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ
 4. เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยไม่ก่อเหตุวุ่นวาย
 5. เพื่อเตรียมความพร้อมในการที่จะรับการอบรมแก้ไขตามโปรแกรมที่เหมาะสม
- ให้ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี

ดังนั้น เพื่อให้การจัดสวัสดิการผู้ต้องขังเป็นไปตามหลักทัณฑ์ขยาภฎหมายระเบียบข้อบังคับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติและนโยบายของกรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดให้เรือนจำและทัณฑสถานปฏิบัติงานด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานและบริการแก่ผู้ต้องขังเพื่อให้การปฏิบัติงานด้านสวัสดิการผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สวัสดิการผู้ต้องขังในภารกิจของกรมราชทัณฑ์ประกอบด้วย

1. สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ได้แก่
 - 1.1 อาหารในปริมาณเพียงพอและคุณภาพเหมาะสมแก่ร่างกาย
 - 1.2 ที่อยู่อาศัยที่ถูกหลักอนามัยไม่แออัดยัดเยียด
 - 1.3 เครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอ
 - 1.4 ยารักษาโรค
2. สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล
3. สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

1. อาหาร

การจัดสวัสดิการด้านอาหาร ถือเป็นสวัสดิการที่สำคัญที่สุด เพราะผู้ต้องขังไม่สามารถหาซื้อกินเองได้เช่นบุคคลภายนอก หลายครั้งที่ผู้ต้องขังก่อจลาจลภายในเรือนจำทั้งในประเทศและต่างประเทศมักเกิดจาก อาหารจำเจซ้ำซาก อาหารมีปริมาณและคุณภาพไม่เพียงพอ ฉะนั้น การกำหนดปริมาณอาหารสำหรับผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์ได้กำชับเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ให้จัดอาหารให้ผู้ต้องขังในแต่ละวันให้ครบ 5 หมู่ คือ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ และวิตามิน โดยคำนึงถึงหลักสุขภาพอนามัยและมนุษยธรรมภายใต้เงินงบประมาณที่ได้รับส่วนเครื่องปรุงต่าง ๆ ให้กำหนดปริมาณตามสมควรสำหรับจัดเลี้ยงผู้ต้องขังวันละ 3 มื้อ คือ เช้า กลางวัน และเย็น และในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ก็ให้จัดอาหารหวานคาวเพิ่มเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย ในกรณีผู้ต้องขังป่วยให้จัดอาหารสำหรับคนป่วยโดยให้มีอาหารเสริมบำรุงร่างกาย สำหรับผู้ต้องขังที่มีเชื้อชาติหรือเป็นชาวต่างประเทศให้จัดเลี้ยงเช่นผู้ต้องขังชาวไทยและจะต้องไม่ขัดต่อลัทธิศาสนาของผู้ต้องขัง

ทั้งนี้กรมราชทัณฑ์ได้จัดทำรายการอาหารประจำวันแยกเป็นแต่ละภาคโดยพิจารณาจากวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของแต่ละท้องถิ่นวัตถุดิบคุณภาพและเหมาะสมถึงงบประมาณค่าอาหารผู้ต้องขังที่กรมราชทัณฑ์ได้รับ

2. ที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย หมายถึง ที่อยู่อาศัยภายในเรือนจำและทัณฑสถาน ที่ผู้ต้องขังจะต้องใช้ชีวิตประจำวันในการทำงาน พักผ่อน ออกกำลังกาย และกินอยู่หลับนอน กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดเป็นมาตรฐานว่าผู้ต้องขัง 1 คน จะใช้พื้นที่ใช้สอยภายในเรือนนอน 2.25 ตารางเมตร หากปฏิบัติได้ตามมาตรฐานนี้ ผู้ต้องขังก็จะไม่อยู่กันอย่างแออัดยัดเยียด หากผู้ต้องขังอยู่กันอย่างแออัดยัดเยียดเมื่อใด ก็จะก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บ ขาดการพักผ่อนที่เพียงพอเป็นสาเหตุแห่งการแหกหักหลบหนีหรือก่อจลาจลภายในเรือนจำ

3. เครื่องนุ่งห่ม

เครื่องนุ่งห่ม หมายถึง เครื่องนุ่งห่มที่พอเพียงและป้องกันความร้อนหนาวสวัสดิการที่กรมราชทัณฑ์จัดให้ผู้ต้องขัง ได้แก่

3.1 ถ้าเป็นชายให้จ่าย

3.1.1 เสื้อผ้าและกางเกง 2 สำหรับ

3.1.2 ผ้าอาบน้ำ 1 ผืน

3.1.3 ผ้าห่มนอน 1 ผืน

3.1.4 เสื้อปูนอน 1 ผืน

3.2 ถ้าเป็นหญิงให้จ่าย

3.2.1 เสื้อและเครื่องนุ่งห่ม 2 สำหรับ

3.2.2 ผ้าห่มนอน 1 ผืน

3.2.3 เสื้อปูนอน 1 ผืน

3.2.4 สิ่งให้เฉพาะหญิงตามที่อธิบดีเห็นว่าจำเป็น

จะเห็นได้ว่านอกจากเครื่องนุ่งห่มที่เป็นเครื่องแบบผู้ต้องขังแล้วยังหมายถึงสิ่งจำเป็นอื่น ๆ เช่น ผ้าอาบน้ำผ้าห่ม และเสื้อปูนอน อีกด้วย

4. การรักษาโรค

ปัจจุบันนี้การรักษาโรคที่ให้แก่ผู้ต้องขังป่วยเป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งรวมถึงบริการทางแพทย์ การกำหนดให้มีสถานพยาบาลในเรือนจำและทัณฑสถาน

สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล คือ สวัสดิการที่ให้แก่ผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยทั้งกายและจิต ซึ่งรวมถึงผู้ต้องขังที่ติดฝิ่นกัญชาสิ่งเสพติดอย่างอื่นอาการร้ายแรงหรือหญิงมีครรภ์หรือมีลูกอ่อนให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอนุโลม

การรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถาน เป็นสิ่งจำเป็นทั้งในด้านการปกครองเหตุผลทางการแพทย์ และหลักมนุษยธรรม ทั้งยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการอนามัยและสุขภาพสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลจะต้องยึดหลักคุณธรรมและมนุษยธรรมอย่างสูง เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้ที่หมดโอกาสที่จะออกไปรับการรักษาภายนอกเรือนจำด้วยตนเองได้ ส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้ไม่ได้มีโอกาสติดต่อกับครอบครัวบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในเรือนจำ ความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน เป็นสาเหตุให้ผู้ต้องขังเจ็บป่วยมากกว่าบุคคลภายนอกหากป่วยหนักและไม่ได้รับการรักษาพยาบาลการวิเคราะห์โรคที่ผู้ต้องขังต้องเผชิญก็จะหมดหวัง

สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

ผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจนและมักจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อมาต้องโทษปัญหาต่าง ๆ ก็จะทับทวีมากขึ้นผู้ต้องขังจะอยู่ในฐานะที่ช่วยตัวเองไม่ได้ทุกด้าน ถ้าครอบครัวพอมีฐานะก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านต่าง ๆ ได้แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวอาจจะเนื่องจากครอบครัวอยู่ห่างไกลฐานะยากจนและผู้ต้องขังบางประเภท เช่น ผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำเป็นนิรันดร์ ครอบครัวมักจะเอือมระอาผู้ต้องขังจึงขาดการติดต่อกับครอบครัว บางครั้งครอบครัวไม่ทราบที่ต้องโทษผู้ต้องขังเหล่านี้จะเป็นภาระของกรมราชทัณฑ์ สวัสดิการที่เป็นปัจจัย 4 ที่กรมราชทัณฑ์จัดให้ไม่สามารถทำให้มีชีวิตอยู่อย่างเช่นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี มนุษย์ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อมที่สกปรกเป็นบ่อเกิดแห่งโรคร้ายไข้เจ็บสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง จึงเป็นสิ่งเสริมสร้างให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

ความหมายของสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง หมายถึง การจัดสวัสดิการให้ผู้ต้องขังในด้านสิ่งของเครื่องใช้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการให้สวัสดิการ โดยการยอมรับในด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง

สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ครอบคลุมไปถึงการสุขภาพเรือนจำสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นสวัสดิการผู้ต้องขังในด้านนี้จึงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องใช้อนามัยส่วนรวม คือ วัสดุที่ใช้ในการทำความสะอาดสถานที่ภายในเรือนจำและทัณฑสถานหรือใช้ในการสุขภาพเรือนจำ ได้แก่

- 1.1 น้ำยาคำจัดแมลง
- 1.2 น้ำยาดับกลิ่นและฆ่าเชื้อโรค
- 1.3 น้ำยาล้างภาชนะ

2. เครื่องใช้อนามัยส่วนตัว คือ วัสดุที่ใช้ในการทำมาสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า และเครื่อง
หลับนอนของผู้ต้องขัง ได้แก่

- 2.1 สบู่ฟอกตัว
- 2.2 ผงซักฟอก
- 2.3 แปรงสีฟัน
- 2.4 ยาสีฟัน
- 2.5 ขันอาบน้ำ
- 2.6 รองเท้าฟองน้ำ
- 2.7 ผ้าอนามัย

สรุปการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง รัฐเป็นผู้จัดหาให้ เป็นการ จัดสวัสดิการด้านการกินอยู่ที่
พอสมควรไม่ดีหรือเลวกว่าความเป็นอยู่ของคนธรรมดาภายนอกเรือนจำมากนัก นอกเหนือจาก
สวัสดิการขั้นพื้นฐานแล้วยังมีสวัสดิการด้านอื่น ๆ ที่จัดให้เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟู แก้ไข
ผู้ต้องขัง สวัสดิการต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้คนที่กระทำผิดไปแล้วได้คิดกลับตัวเป็นคนดีและ
เป็นประโยชน์ต่อสังคมเมื่อพ้นโทษออกไป

**ข้อกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในเรือนจำของผู้ต้องขัง
ด้านที่นอน**

เนื่องจากเรือนนอนเป็นพื้นที่ภายในเรือนจำที่ผู้ต้องขังใช้พักอาศัยเกิน 12 ชั่วโมงใน 1 วัน
การจัดเรือนนอนจึงต้องคำนึงถึงหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายของมนุษย์ ได้แก่

1.1 การระบายอากาศ (Ventilation) ภายในเรือนนอนต้องจัดให้มีการระบายอากาศ
อย่างเหมาะสม เพื่อลดความอับชื้น กลิ่นเหม็นอับ รวมทั้งความชื้นจากร่างกายของผู้ต้องขังวัสดุใน
ห้องนอนรวมทั้งวัสดุที่เป็นพื้นผนังห้องดูดซับ ไข่จะทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกสบายร่างกายลดปัจจัยเสี่ยง
ต่อการแพร่กระจายเชื้อโรคต่าง ๆ การระบายอากาศในอาคารที่อยู่อาศัยที่ดีจะทำให้มีการไหลเวียน
ของอากาศแผ่วเบาทำให้รู้สึกสบายความชื้นที่เหมาะสม (ความชื้นสัมพัทธ์ระหว่างร้อยละ 30-60)
อุณหภูมิเหมาะสมกับร่างกาย (ระหว่าง 23-26 องศาเซลเซียส) วิธีการทำให้มีการระบายอากาศให้
เหมาะสมอาจทำได้โดย

1.1.1 วิธีทางธรรมชาติ คือ การออกแบบที่พักอาศัยให้มีประตูหน้าต่างช่องลมที่
สามารถระบายอากาศได้ตามข้อกำหนดด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของกรมอนามัยกระทรวง
สาธารณสุขสำหรับที่พักอาศัย ให้มีช่องเปิดหรือหน้าต่างรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 20% ของ
พื้นที่ห้อง

1.1.2 วิธีใช้เครื่องมือกล ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) กำหนดเรื่องการระบายอากาศในอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ โดยวิธีกล คือ การระบายอากาศโดยวิธีกลให้ใช้กับพื้นอาคารใด ๆ ก็ได้โดยต้องมีกลอุปกรณ์ขับเคลื่อนอากาศเพื่อให้เกิดการนำอากาศภายนอกเข้ามาตามอัตราที่กำหนด (ห้องพักอัตราการระบายอากาศไม่น้อยกว่า จำนวน 7 เท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง) (ที่มา: กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535))

1.2 แสงสว่างในเรือนนอนควรจัดให้มีแสงสว่างอย่างเพียงพอเพื่อประโยชน์ในการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ และสะดวกต่อการดูแลทำความสะอาดที่จะส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้ต้องขัง เช่น

1.2.1 แสงสว่างจากดวงอาทิตย์เป็นแหล่งแสงสว่างเฉพาะเวลากลางวันเป็นส่วนใหญ่สภาพเรือนนอนจึงต้องมีช่องทางที่จะให้แสงสว่างเข้าไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1.2.1.1 ให้มีพื้นที่ของหน้าต่างต่อพื้นที่ของห้องควรมีสัดส่วน 1 ต่อ 4

1.2.1.2 ขอบล่างของหน้าต่างควรอยู่สูงกว่าระดับของพื้นห้องนั้นประมาณครึ่งหนึ่งจากความสูงของห้องและระดับขอบบนของหน้าต่างอยู่ชิดกับขอบเพดานให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้เพื่อให้มีการกระจายของแสงสว่างจากภายนอกได้ดี

1.2.1.3 พื้นที่หน้าต่างต้องมีส่วนที่สามารถเปิดให้มองเห็นท้องฟ้าได้ครึ่งหนึ่งหรือหนึ่งในสามของพื้นที่หน้าต่างทั้งหมด

1.2.2 แสงสว่างจากการประดิษฐ์ ได้แก่ แสงสว่างจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงหรือจากกระแสไฟฟ้าผ่านหลอดไฟให้แสงสว่างและการใช้แสงสว่างจากหลอดไฟหรือดวงไฟแบ่งได้เป็น 2 วิธีคือ

1.2.2.1 จัดแสงสว่างให้กับบริเวณทั่วไปโดยจัดให้มีแสงสว่างในความเข้มของแสงเท่ากันและทั่วทุกส่วนของบริเวณในเรือนนอนของผู้ต้องขังโดยทั่วไปมีการติดตั้งดวงไฟในลักษณะนี้เพื่อผลในการตรวจสอบสภาพหรือสถานการณ์ภายในห้องนอนของผู้ต้องขังจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมในช่วงเวลากลางคืนและแผงสวิทช์ปิด-เปิดควบคุมดวงไฟต้องติดตั้งไว้ภายนอกห้องพร้อมจัดทำระบบสัญญาณแสดงการควบคุมดวงไฟตามจุดต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการใช้งาน

1.2.2.2 จัดแสงสว่างเสริมเฉพาะบริเวณใช้เมื่อต้องการเสริมแสงสว่างในบางจุดเพื่อการจัดแสงให้กับบริเวณโดยทั่วไปเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เช่น การติดตั้งดวงไฟสำหรับอ่านหนังสือในเรือนนอนของผู้ต้องขังซึ่งการติดตั้งควรอยู่มุมใดมุมหนึ่งของห้องและมีแผงกันแสงให้ตกเฉพาะที่ใช้งานไม่รบกวนพื้นที่ใกล้เคียง

2. ความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจและสังคม

ผู้ต้องขังแต่ละคนที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำมาจากพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน มีสภาพพื้นฐานจิตใจที่ต่างกัน การที่จะให้ผู้ต้องขังใช้ชีวิตร่วมกันภายในที่จำกัดต้องคำนึงถึง

2.1 ความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง และสภาพความเป็นอยู่ เช่น การจัดหาเครื่องนอนให้แก่ผู้ต้องขังให้เพียงพอและเป็นลักษณะเดียวกัน จำนวนเท่า ๆ กัน เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกไม่เสมอภาคกันในหมู่ผู้ต้องขังและแบ่งแยกกลุ่มการมีสิทธิพื้นฐานเหนือผู้อื่นและความไม่โปร่งใส

2.2 การทำให้เกิดเป็นเอกเทศเนื่องจากมนุษย์ต้องการความเป็นเอกเทศต้องการความเป็นส่วนตัวแต่การถูกจำกัดสิทธิ์ให้นอนในพื้นที่แคบ ๆ รวมกันเป็นระยะเวลานานอาจเกิดปัญหาเรื่องพื้นที่นอนระหว่างผู้ต้องขังได้ เรือนจำจึงควรกำหนดพื้นที่นอนของผู้ต้องขังแต่ละคนให้เป็นสัดส่วนเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการควบคุมตรวจสอบผู้ต้องขังภายในเรือนนอน ในช่วงเวลากลางวัน การกำหนดพื้นที่นอนในแต่ละห้องควรทำผังพื้นที่นอนที่กำหนดให้ผู้ต้องขังแต่ละคนไว้หน้าห้องนอนแต่ละห้องพื้นที่นอนของผู้ต้องขัง คือ

2.2.1 พื้นที่นอนมาตรฐานเพื่อใช้หาความจุมาตรฐานผู้ต้องขังเท่ากับ 2.25 ตร.ม. (กำหนดจากขนาดของร่างกาย+พื้นที่สำหรับปลายเท้าเพื่อใช้เป็นทางเดิน = 2×1 เมตร + 0.25 เมตร)

2.2.2 พื้นที่นอนเฉลี่ยเพื่อใช้อัตราเฉลี่ยผู้ต้องขังชาย 1.20 ตร.ม. ต่อคนผู้ต้องขังหญิง 1.10 ตร.ม. ต่อคน

2.3 การทำให้รู้สึกปลอดภัย เช่น มีระบบป้องกันอัคคีภัยที่ดีโดยติดตั้งเครื่องดับเพลิงชนิดใช้งานง่ายไว้ประจำเรือนนอนทุกชั้น ติดตั้งไว้ที่สะดวกต่อการนำมาใช้งาน (ติดตั้งสูงจากพื้น 1-1.40 เมตร ไม่มีสิ่งกีดขวางทางเข้าถึง (1 ที่ต่อ 20 ตร.ม.) มีการตรวจสอบสภาพเครื่องดับเพลิงเป็นประจำทุก ๆ 6 เดือน พร้อมลงนามรับรองการตรวจสอบไว้ที่ป้ายประจำแต่ละเครื่องเครื่องดับเพลิงทุกเครื่องให้มีสภาพพร้อมใช้งาน

2.4 การให้มีพื้นที่สำหรับพักผ่อน เช่น จัดให้มีจุดวางโทรทัศน์จัดเวลาให้ผู้ต้องขังชมโทรทัศน์ในช่วงที่เข้าเรือนนอนในเวลาเย็นถึงค่ำตามความเหมาะสม จัดจุดอ่านหนังสือโดยติดตั้งดวงไฟสำหรับอ่านหนังสือไว้มุมใดมุมหนึ่ง ที่ไม่รบกวนและไม่ถูกรบกวนจากผู้ต้องขังหรือกิจกรรมอื่น ๆ

2.5 การอาศัยอยู่ในสภาพที่เหมาะสมสามารถทำความสะอาดง่ายและเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยจัดให้ผู้ต้องขังรับผิดชอบในเรื่องทำความสะอาดเรือนนอนตั้งแต่ พื้น ผนัง เพดาน มุ้งลวด ส้วมในเรือนนอน และการเก็บขยะเล็กน้อยในเรือนนอน จัดวางเครื่องนอนให้เป็นระเบียบ สะดวกต่อการนำไปใช้และแลดูสวยงาม กวดขันให้ผู้ต้องขังทำความสะอาดเรือนนอน ด้วยการซัก

หรือตากอย่างสม่ำเสมอไม่ให้มีกลิ่นเหม็นอับหรือคราบสกปรกจากเหงื่อไคลบนเครื่องนอน

ด้านโรงสุทกรรม (สถานที่ปรุงประกอบและจำหน่ายอาหาร)

สถานที่เตรียม-ปรุงอาหาร หมายถึง พื้นที่หรือบริเวณที่จัดไว้ใช้ในการล้างทำความสะอาด จัดเตรียมหรือปรุงอาหารสำหรับเรือนจำ คือ พื้นที่สุทกรรมซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาเกี่ยวกับการจัดสถานที่เตรียม-ปรุงอาหาร คือ

1. พื้นและพื้นที่หรือบริเวณที่ใช้เตรียม-ปรุงประกอบอาหารหรือสุทกรรม ต้องสร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง เรียบ ไม่ดูดซึมน้ำ ทำความสะอาดง่าย ไม่ลื่น ไม่ชำรุด ไม่มีรอยแตกแยก น้ำขัง รอยต่อหรือมุมระหว่างพื้นผนัง ไม่มีสิ่งสกปรกติดพื้น ต้องไม่มีเศษอาหารคราบสกปรกไขมัน หรือขยะ
2. ผนังและเพดาน ควรทำด้วยวัสดุเรียบทำความสะอาดง่ายควรมีสื่ออ่อนเพื่อช่วยให้ห้องสว่างขึ้น ช่วยให้ผู้มองเห็นความสกปรกที่จะเกาะตามผนังและเพดานได้ชัดเจน
3. ประตู-หน้าต่าง ควรมีพื้นที่ของประตู-หน้าต่างรวมกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง
4. บริเวณที่เตรียม-ปรุงอาหาร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สำหรับการเตรียมอาหารดิบเพื่อปรุงประกอบอาหารหรือเตรียมอาหารก่อนที่จะมีการล้างทำความสะอาด
5. อ่างล้างอาหารดิบ ควรจัดสร้างหรือวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตรสำหรับสุทกรรมของเรือนจำควรเป็นอ่างที่แยกจากอ่างล้างภาชนะอุปกรณ์
6. โต๊ะเตรียมอาหารในการเตรียมปรุงอาหารทุกขั้นตอน ต้องกระทำหรือปฏิบัติบนโต๊ะเตรียมอาหารซึ่งให้สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร ผิวทำด้วยวัสดุแข็งแรง ผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย
7. บริเวณเตาหุงต้ม ควรติดตั้งในจุดที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี เตาไฟไม่ควรตั้งอยู่ส่วนกลางของห้องพื้นและผนังเตาควรบุหรือทำด้วยวัสดุทนไฟ ผิวเรียบ สะดวกต่อการทำความสะอาด ควรมีปล่องดูดอากาศเพื่อช่วยระบายกลิ่น พื้นที่บริเวณนี้ทั้งหมดต้องมีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันไขมันขึ้นหนาทำความสะอาดยาก
8. ท่อหรือทางระบายน้ำบริเวณสุทกรรมรวมทั้งบริเวณที่ล้างภาชนะอุปกรณ์ ต้องมีทางระบายน้ำเสียที่มีสภาพดี ควรเป็นทางระบายน้ำที่ทำด้วยวัสดุถาวร แข็งแรง เพื่อให้สะดวกในการดูแลทำความสะอาด ไม่แตกร้าว ไม่มีเศษอาหารอุดตัน ระบายน้ำเสียจากจุดต่าง ๆ ได้สะดวก ควรมีการดักเศษอาหารและดักทิ้งเป็นระยะ

9. บ่อคักเศษอาหาร ตะแกรงคักเศษอาหาร และบ่อคักไขมัน ต้องมีการจัดทำบ่อคักเศษอาหารหรือตะแกรงคักเศษอาหาร และบ่อคักไขมัน ให้รองรับน้ำเสียจากการปรุงอาหารและล้างภาชนะอุปกรณ์จากสูตรกรรมเพื่อบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น ก่อนปล่อยลงสู่ระบบบำบัดหรือท่อสาธารณะ

ด้านโรงจัดเลี้ยง

ด้านโรงจัดเลี้ยงควรจัดการดูแลให้สะอาดเป็นระเบียบ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

1. พื้นของโรงจัดเลี้ยงอาหาร ควรสร้างด้วยวัสดุแข็งแรง ทนทาน ผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย ไม่ดูดซึมน้ำ ไม่มีรอยแตกร้าวหรือชำรุด พื้นในโรงเลี้ยงอาหารต้องทำความสะอาดก่อนและหลังการจัดเลี้ยงหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ให้สะอาดทุกวัน ไม่ให้มีเศษขยะเศษอาหารหรือความสกปรกต่าง ๆ
2. ผนังเพดานควรหมั่นทำความสะอาดไม่ให้มีคราบสกปรก
3. การระบายอากาศโครงสร้างโรงเลี้ยงอาหารของเรือนจำเป็นแบบเปิดโล่งมีการระบายอากาศได้สะดวก
4. โตะม้านั่งสำหรับรับประทานอาหารในโรงเลี้ยงอาหารต้องแข็งแรง มีสภาพดี พื้นผิวเรียบ ทำความสะอาดง่าย จัดเป็นระเบียบ จำนวนเพียงพอกับผู้ต้องขัง
5. แสงสว่างบริเวณโรงเลี้ยงอาหารอย่างน้อย 8-10 ฟุตเทียน ซึ่งลักษณะเปิดโล่งตามโครงสร้างของโรงเลี้ยงอาหาร เรือนจำส่วนใหญ่มีความเข้มของแสงเพียงพอ

ด้านสถานพยาบาล

วัตถุประสงค์การดำเนินงานของสถานพยาบาลเรือนจำ

1. ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การพยาบาลแบบองค์รวม (Holistic Care) เพื่อสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม แก่ผู้ต้องขังป่วยทุกคนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ
2. จัดระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพมาตรฐานและกระจายอย่างทั่วถึง เป็นบริการแบบผสมผสานบูรณาการ ดูแลทั้งด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง
3. มีการเชื่อมต่อกับเครือข่ายสถานบริการภายนอกเรือนจำ เพื่อให้สามารถดูแลผู้ต้องขังได้อย่างต่อเนื่อง และครบวงจรตลอดจนสามารถให้บริการในภาวะฉุกเฉินได้ทั้งในและนอกเวลาทำการ

การจัดอาคารสถานพยาบาลเรือนจำ

1. ต้องตั้งอยู่ในอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรง ใกล้กับประตูด้านหน้า เพื่อสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

2. เป็นสถานที่ที่ค่อนข้างเงียบสงบ ไม่มีคนพลุกพล่าน ปราศจากเสียงรบกวน
3. มีทางเข้า-ออกสะดวก กรณีต้องใช้เปลหามหรือรถเข็นเพื่อรับหรือส่งต่อผู้ป่วย
4. ควรเป็นบริเวณที่มีสภาพการสุขภาพที่ดี อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างส่องผ่านได้ทั่วถึง และทำความสะอาดง่าย
5. สภาพแวดล้อมภายใน-ภายนอกดี ไม่สัมผัสเชื้อโรคซึ่งกันและกัน
6. ห้องแยกโรคติดต่อผู้ต้องขัง โรคติดต่อมีความจำเป็นต้องจัดแยกไว้ต่างหากในห้องแยก เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคให้กับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ

การป้องกันการติดเชื้อในสถานพยาบาล

การติดเชื้อโรคในสถานพยาบาลอาจเกิดจากองค์ประกอบดังนี้

1. การติดเชื้อจากชุมชนภายนอกเข้าสู่สถานพยาบาล
2. การติดเชื้อที่มีพยาธิสภาพจากผู้ต้องขังป่วยคนหนึ่งหรือเจ้าหน้าที่สู้อีกคนหนึ่ง
3. การติดเชื้อจากสิ่งแวดล้อมของสถานพยาบาล
4. การติดเชื้อในตัวของผู้ต้องขังเองที่ลุกลามมากขึ้น

ดังนั้นการป้องกันการติดเชื้อในสถานพยาบาลควรคำนึงถึงหลักใหญ่ ๆ คือ

1. การทำความสะอาดสถานพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ
2. การจัดหาอ่างล้างมือพร้อมอุปกรณ์ล้างมือเพื่อให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการลดการติดเชื้อในการปฏิบัติงาน
3. การแยกและการกำจัดของเสียของสถานพยาบาล ควรแยกขยะติดเชื้อออกจากขยะทั่วไป และกำจัดขยะโดยการเผาหรือฝัง

ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล

1. ขยะหรือมูลฝอย มีการแยกประเภทของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง หรือมากกว่านั้น การเก็บขยะใส่ภาชนะในแต่ละจุด การรวบรวมจากจุดหรือแหล่งต่าง ๆ จนถึงการนำไปใส่พาทนะเพื่อขนส่งขนถ่ายออกไปจากบริเวณที่ทิ้งขยะ
2. ภาชนะหรืออุปกรณ์รองรับขยะ ภาชนะหรืออุปกรณ์รองรับเพื่อเก็บกักขยะมูลฝอย ต้องทำด้วยวัสดุที่แข็งแรงทนทาน ไม่รั่วซึม ไม่เป็นสนิม มีฝาปิดหรือเก็บได้มิดชิด ควรมีหูหิ้วหรือที่จับยกเพื่อความสะดวกในการรวบรวม กันถึงไม่ควรให้สัมผัสกับพื้น โดยตรง โดยมีข้างตั้งสูงจากพื้นอย่างน้อย 20 เซนติเมตร ความจุของถังขยะภายในเรือนจำควรอยู่ประมาณ 20-100 ลิตร
3. การจัดวางจุดตำแหน่งถังขยะหรือภาชนะใส่ถังขยะแต่ละประเภทตามจุดต่าง ๆ โดยทำสัญลักษณ์แสดงประเภทของขยะไว้ที่ตัวถังขยะ รวมทั้งภาชนะหรือสถานที่รวบรวมขยะแต่ละประเภทในจุดพักรวมขยะในเรือนจำเพื่อขนส่งนำไปกำจัดต่อไป

สิ่งปฏิภูล หมายถึง ของเสียที่ร่างกายกำจัดออกมาโดยระบบสรีรวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ อุจจาระ ปัสสาวะ เหงื่อ ฯลฯ ซึ่งจัดเป็นสิ่งปฏิภูลอย่างหนึ่ง ของเสียที่ร่างกายขับออกมานั้นนอกจากจะเป็นพวกสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่ายแล้ว ยังอาจมีเชื้อโรคพยาธิ ไข่พยาธิปะปนออกมาด้วย สิ่งขับถ่ายจึงเป็นของสกปรกที่น่ารังเกียจ รวมทั้งเป็นสาเหตุสำคัญของการปนเปื้อนและแพร่ระบาดของโรคต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ในการกำจัดสิ่งปฏิภูล

เพื่อป้องกันการแพร่กระจายโรค โดยการเก็บกักให้อุจจาระและปัสสาวะอยู่ในสถานที่เฉพาะ มีการบำบัดอย่างเหมาะสม ด้วยขบวนการย่อยสลายอินทรีย์ของจุลินทรีย์ ซึ่งอาจเป็นชนิดใช้ออกซิเจน (Aerobic Microorganism) หรือไม่ใช้ออกซิเจน (Anaerobic Microorganism) ทั้งส่วนที่เป็นกากตะกอนและส่วนที่เป็นน้ำ

เกณฑ์สำหรับการใช้ระบบบำบัดและกำจัดสิ่งขับถ่ายของร่างกาย คือ

1. ต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนกับผิวดิน
2. ต้องไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนกับน้ำใต้ดินหรือน้ำผิวดิน
3. ต้องไม่เป็นที่สัตว์หรือแมลงเข้าไปอาศัยอยู่ได้
4. ต้องไม่ขนถ่ายอุจจาระสดหรือหากจำเป็นต้องให้น้อยที่สุดเท่าที่ทำได้
5. ต้องปราศจากกลิ่นเหม็นหรือสภาพน่ารังเกียจ
6. ต้องมีความสะดวกและปลอดภัยในการใช้ดูแลรักษาอย่างราคาไม่แพง
7. หลีกเลี่ยงใช้น้ำทำการเจือจางหรือเคลื่อนย้ายสิ่งขับถ่ายของร่างกาย
8. ต้องเป็นระบบขนาดเล็กมีที่ปกปิดมิดชิดไม่อุจาดตา
9. ควรเป็นระบบที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและ

สุขภาพอนามัย

10. ต้องไม่นำอุจจาระสดหรืออุจจาระที่ยังสลายตัวไม่สมบูรณ์ไปใช้เป็นปุ๋ย

สิทธิผู้ต้องขัง

ที่มาของสิทธิผู้ต้องขังเกิดจากแนวคิดในทางทฤษฎีว่า สิทธิบางส่วนที่ผู้ต้องขังต้องสูญเสียไปจากการถูกลงโทษ แต่ในฐานะที่เป็นปัจเจกชนยังมีสิทธิบางส่วนที่เหลืออยู่ ซึ่งขอบเขตของสิทธิในส่วนที่เหลืออยู่นั้น จะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ในการลงโทษของแต่ละประเทศจะนำมาใช้ การสูญเสียสิทธิของผู้ต้องขังที่ถูกลงโทษ จำคุกน่าจะเป็นเพียงการถูกแยกตัวออกจากสังคมเท่านั้น แต่นักคิดนั้นบุคคลนั้นยังคงมีสิทธิบางประการที่เหลืออยู่ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องตระหนักถึงการป้องกันและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

ต่าง ๆ ให้ ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การให้การศึกษา การรักษาโรค หรือความจำเป็นในชีวิตอื่น ๆ (กรมราชทัณฑ์, 2542 ก, หน้า 33)

สิทธิของผู้ต้องขัง ได้แก่

1. การยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นมนุษย์

เป็นหลักการที่เป็นสากลพื้นฐาน ซึ่งในศาสนแทบทุกฉบับจะบัญญัติเกริ่นนำไปเป็นเบื้องต้น กล่าวคือ แม้ว่าผู้ต้องขังจะเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะการถูกแยกตัวออกไปจากการมีชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปก็ตาม ซึ่งการถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวเป็นไปเพียงเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างของการลงโทษหรืออาจถูกจำกัดสิทธิในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ตลอดระยะเวลาที่เขาตกเป็นผู้ต้องขัง เขายังมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นทั่วไปทุกประการ ซึ่งหลักการยอมรับนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานนำไปสู่การรับรองสิทธิอื่น ๆ ของผู้ต้องขังตามมา

2. การยอมรับความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

สิทธิผู้ต้องขังที่เป็นหลักสากลอีกประการหนึ่ง คือ การยอมรับที่จะได้รับการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือโดยปราศจากการแบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใดเผ่าพันธุ์ ทรัพย์สินชาติกำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ กล่าวคือผู้ต้องขังที่กระทำผิดในลักษณะเดียวกันภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เหมือนกันจะต้องได้รับการปฏิบัติหรือลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ต้องขังเท่านั้น

3. การยอมรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม หลักในข้อนี้เป็นการยอมรับเป็นสากลว่าผู้ต้องขังทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีมนุษยธรรมในทุก ๆ เรื่อง เช่น การใช้เครื่องพันธนาการสภาพของเรือนจำวิธีการลงโทษประเภทต่าง ๆ การควบคุมตัวในลักษณะต่าง ๆ หรือการให้การรักษาพยาบาลกรณีผู้ต้องขังเจ็บป่วยเป็นต้นดังจะเห็นได้ว่าในศาสนฉบับต่าง ๆ ยังบัญญัติคุ้มครองผู้ต้องขังไว้เช่นเดียวกัน ว่าบุคคลหรือผู้ต้องขังจะต้องไม่ถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมต่ำช้าทารุณ การไม่ถูกบังคับให้เป็นทาสรวมทั้งการได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย นอกจากนั้นยังมีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังบางประเภทไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา ว่าพึงได้รับการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษกว่านักโทษทั่วไปด้วย เช่น ไม่ประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรีมีครรภ์ การแยกผู้ต้องขังเด็กออกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่ เป็นต้น

4. การยอมรับสิทธิในการพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขัง

ในฐานะที่ผู้ต้องขังเป็นมนุษย์คนหนึ่ง แม้ว่าเขาจะถูกจำกัดสิทธิหรือลงโทษสถานใดก็ตาม สิทธิในความเป็นมนุษย์ที่เขายังมีอยู่ประการหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับและรับรองกันเป็นสากล

คือ สิทธิในการพัฒนาศักยภาพตนเองของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังอาจได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งทางกาย และทางจิตใจโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การได้รับการศึกษาอบรมวิชาการวิชาชีพต่าง ๆ ตามความถนัด การอบรมขัดเกลาจิตใจในทางศาสนา การได้รับข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ทันสมัย การออกไปทำงาน สาธารณะประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสิทธิเหล่านี้ล้วนได้รับการคุ้มครองและนำมาปฏิบัติกันทั่วไป ในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไม่กี่ปีมานี้มีการรับรองสิทธิใหม่ประเภทหนึ่งอย่างเป็นทางการ คือ สิทธิในการพัฒนา (Right to Development) ซึ่งนับว่าสอดคล้องและทำให้สิทธิในการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขังกลายเป็นสิทธิที่เป็นสากลมากยิ่งขึ้น

5. การให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดี

จุดมุ่งหมายของการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่สำคัญในปัจจุบัน คือ การมุ่งให้ผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีและมุ่งฟื้นฟูแก้ไขให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการกลับตนเป็นคนดีที่มีการยอมรับโดยทั่วไป โดยเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องขังประพฤติตนอยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจ มีวิธีปฏิบัติหลายประการตามความเหมาะสม เช่น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การอภัยโทษ และการให้ไปทำงานสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ สำหรับผู้ต้องขัง ที่เป็นเด็กและเยาวชนก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าควรจัดผู้ต้องขังเหล่านั้นแยกออกจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยและเอื้อต่อการกลับตนเป็นคนดี

6. การให้สิทธิผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวร้องทุกข์

เป็นหลักสากลประการหนึ่งที่เป็นมาตรฐานสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ผู้ต้องขังถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ได้รับการปฏิบัติต่อตามมาตรฐานที่กฎหมายรับรองไว้ ซึ่งผู้ต้องขังเมื่อได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์พร้อมทั้งวิธีการและรายละเอียดต่าง ๆ นับแต่วันแรกที่ถูกส่งเข้าสถานที่คุมขัง เช่น กรณีที่มีสิทธิยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ได้ มีวิธียื่นคำร้องทุกข์อย่างไร และต้องยื่นกับเจ้าหน้าที่ระดับใดได้บ้าง เป็นต้น

7. การยอมรับสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายการสื่อสารและการเยี่ยม

การที่ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่อยู่ในสถานะที่ถูกตัดขาดจากโลกภายนอกไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้โดยเสรี ดังนั้นเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังจึงมีการยอมรับเป็นหลักสากลว่าผู้ต้องขังพึงมีสิทธิที่จะติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกในลักษณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมที่สำคัญ เช่น การติดต่อสื่อสารเพื่อขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายกับทนายความ โดยมีโอกาสพูดคุยกับทนายความสองต่อสอง การได้รับการเยี่ยมเยียนจากญาติพี่น้อง เพื่อนผู้ใกล้ชิดอื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่สถานทูต กรณีที่บุคคลนั้นเป็นผู้ต้องขังชาวต่างชาติหรือ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยทางจดหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่มีการกำหนด

ขึ้นของแต่ละประเทศ ตามความเหมาะสมและจำเป็นต่อการรักษาความปลอดภัย (กรมราชทัณฑ์, 2542 ข, หน้า 37-40)

กฎหมายฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษ

กฎหมายนี้รับรองโดยที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 1 ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเจนีวา เมื่อปี ค.ศ. 1955 และสภาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การสหประชาชาติได้เห็นชอบแล้ว โดยมติที่ 663 ซี (24) เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1957 และมติที่ 2076 (62) เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1977 (กรมราชทัณฑ์, 2555 ก, หน้า 42-57) สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กฎทั่วไป

การจำแนกประเภทของนักโทษ

1. นักโทษต่างประเภทกันพึงถูกจำคุกในสถานจำคุกแยกจากกัน โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติการกระทำความผิด เหตุผลในการต้องโทษ และความจำเป็นในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1.1 นักโทษชายและหญิงต้องแยกจำคุกต่างเรือนจำกันหากเป็นไปได้ แต่หากเรือนจำใดรับทั้งนักโทษชายและหญิง จะต้องแยกแดนจำคุกสำหรับชายและหญิงออกจากกันโดยเด็ดขาด

1.2 ผู้ที่ถูกคุมขังระหว่างการดำเนินคดีจะต้องถูกแยกคุมขังต่างหากไม่ไปปะปนกับนักโทษเด็ดขาดที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแล้วนั้น

1.3 นักโทษที่ต้องโทษจำคุกจากเหตุผลทางคดีแพ่งจะต้องแยกจำคุกต่างหากไม่ไปปะปนกับนักโทษที่ต้องคำพิพากษาจำคุกอันเนื่องมาจากได้กระทำความผิดทางอาญา

1.4 นักโทษที่เป็นเยาวชนจะต้องแยกออกจากนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่

ที่พักอาศัยของนักโทษ

1. มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ควรเป็นห้องนอนเดี่ยว เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลพิเศษ เช่น กรณีเกิดปัญหาแออัด ในเรือนจำเป็นการชั่วคราวนั้น ทางหน่วยงานราชทัณฑ์ของประเทศอาจกำหนดข้อยกเว้นได้ แต่โดยทั่วไปไม่เป็นการดีที่จะกำหนดให้นักโทษนอนสองคนในห้องเดียวกัน

1.2 ในกรณีที่จัดห้องพักในลักษณะเป็นห้องพักรวม จะต้องมีการคัดสรรนักโทษที่มีความเหมาะสมที่จะมาพักรวมกันได้นั้น ซึ่งในกรณีนี้จะต้องมีการดูแลตรวจตราตลอดเวลากลางวัน โดยคำนึงถึงสภาพแห่งเรือนจำนั้น

2. ห้องนอนของนักโทษทุกแห่งจะต้องมีการจัดการอย่างคำนึงถึงสุขลักษณะ โดยเฉพาะ ปริมาณอากาศขนาดขั้นต่ำของพื้นที่ของห้อง แสงสว่าง ระดับความอบอุ่น และการถ่ายเทของ อากาศ

3. ทุกสถานที่ในเรือนจำที่จัดไว้ให้นักโทษได้อยู่หรือทำงานจะต้อง

3.1 มีหน้าต่างที่กว้างพอจะให้นักโทษได้รับแสงสว่างสำหรับอ่านหนังสือหรือ ทำงานได้ โดยควรออกแบบให้มีอากาศที่สดชื่นถ่ายเทเข้าไปได้ ไม่ว่าจะมีความชื้นหรือ ระบายอากาศ หรือไม่ก็ตาม

3.2 มีไฟฟ้าที่ให้แสงสว่างพอเพียงเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาแก่สุขภาพตาของนักโทษใน การอ่านหนังสือหรือทำงาน

4. ควรมีการจัดสุขภัณฑ์ไว้สำหรับนักโทษทุกคนอย่างเพียงพอแก่ความต้องการและ ความจำเป็นโดยสภาพ ซึ่งต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ

5. เรือนจำจะต้องจัดให้มีน้ำและอุปกรณ์ในห้องน้ำที่จำเป็นต่อการชำระล้างร่างกายของ นักโทษเพื่อสุขอนามัย ในอุณหภูมิที่เหมาะสมแก่สภาพอากาศ ฤดูกาล และสภาพภูมิประเทศ แต่อย่างน้อยที่สุดควรให้นักโทษได้มีโอกาสอาบน้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในสภาพอากาศที่เหมาะสม

6. ที่อาบน้ำสำหรับนักโทษควรมีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ สุขอนามัยส่วนตัว

1. นักโทษควรได้รับการดูแลในเรื่องความสะอาดของเนื้อตัวร่างกาย น้ำและของใช้ ในห้องน้ำควรมีอย่างเพียงพอแก่ความจำเป็นดังกล่าว

2. เรือนจำจะต้องจัดเตรียมให้นักโทษได้รับการดูแลที่เพียงพอในเรื่องของความสะอาด เรียบร้อยของผม และหนวดเครา นักโทษชายควรจะได้โกนหนวดเคราอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ นักโทษสามารถปรากฏตัวในสภาพที่ดี

เสื้อผ้าและที่นอน

1. มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 นักโทษที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ใส่เสื้อผ้าที่จัดหาเองได้นั้น ทางเรือนจำจะต้องจัด เสื้อผ้าที่เหมาะสมแก่สภาพอากาศให้แก่ักโทษและคำนึงสุขอนามัยของนักโทษ อีกทั้งจะต้องไม่มี ลักษณะที่จะเป็นการเหยียดหยามหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษ

1.2 เสื้อผ้าของนักโทษทั้งหมดต้องจัดเตรียมไว้ให้ในสภาพที่ดีและสะอาด ชุดชั้นใน ของนักโทษต้องมีการเปลี่ยนและซักอยู่เสมอตามความจำเป็นแก่การรักษาสุขอนามัย

1.3 ในกรณีที่นักโทษได้รับอนุญาตให้ออกไปนอกสถานที่ของเรือนจำ นักโทษผู้นั้น พึงได้รับอนุญาตให้ใส่เสื้อผ้าที่จัดหาเองหรือเสื้อผ้าอื่นที่ไม่ใช่ชุดนักโทษนั้นได้

2. ในกรณีที่นักโทษได้รับอนุญาตให้ใส่เสื้อผ้าที่จัดหาเอง ทางเรือนจำจะต้องตรวจสอบดูว่ามีสภาพที่เหมาะสมและสะอาด

3. นักโทษทุกคนพึงได้รับการจัดให้นอนในที่นอนที่เป็นสัดส่วนเฉพาะตน โดยจะต้องมีการจัดที่นอนให้เพียงพอและอยู่ในสภาพที่สะอาดให้แก่ักโทษทุกคน ที่นอนควรมีการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีและมีการนำไปทำความสะอาดอยู่เป็นประจำด้วย

อาหาร

1. นักโทษทุกคนพึงได้รับอาหารที่มีสารอาหารเพียงพอ และตามกำหนดเวลาปกติ โดยจะต้องเป็นอาหารที่มีประโยชน์แก่สุขภาพพลานามัย มีคุณภาพ มีการจัดเตรียมและเก็บรักษาที่ดี

2. เรือนจำจะต้องจัดเตรียมน้ำดื่มที่เพียงพอแก่ความต้องการของนักโทษทุกคนอยู่เสมอ การออกกำลังกายและกีฬา

1. นักโทษทุกคนพึงได้รับโอกาสในการออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ

1 ชั่วโมง ถ้าสภาพอากาศเอื้ออำนวย

2. สำหรับนักโทษที่เป็นเยาวชนและนักโทษอื่นที่อยู่ในวัยและสภาพร่างกาย ที่เหมาะสมถึงมีสิทธิได้รับโอกาสในการฝึกฝนการเล่นกีฬาและสันทนาการในชั่วโมงของการออกกำลังกาย ซึ่งทางเรือนจำจะต้องจัดให้มีสถานที่และอุปกรณ์กีฬาตามสมควร

บริการด้านการแพทย์

1. มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 เรือนจำทุกแห่งจะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์อย่างน้อย 1 คน ที่มีความรู้ด้านจิตบำบัดไว้ประจำเรือนจำนั้น บริการด้านการแพทย์ในเรือนจำนั้นควรมีการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับโรงพยาบาลหรือศูนย์สาธารณสุขของชุมชนหรือประเทศ รวมถึงศูนย์จิตบำบัดเพื่อว่าในกรณีที่พบนักโทษที่อาจมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตจะได้มีการประสานงานสำหรับการบำบัดรักษาได้อย่างเหมาะสม

1.2 นักโทษที่เจ็บป่วยด้วยโรคที่ต้องการบำบัดรักษาเฉพาะด้านควรได้รับการส่งตัวไปยังสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะหรือโรงพยาบาลภายนอกเรือนจำ ในกรณีที่เรือนจำมีสถานพยาบาลอยู่ภายในเรือนจำนั้น สถานพยาบาลดังกล่าวจะต้องมีอุปกรณ์ทางการแพทย์การบำบัดรักษาและยารักษาโรคที่พอเพียงแก่นักโทษที่เจ็บป่วย อีกทั้งควรมีเจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างดีมาประจำสถานพยาบาลนั้น

1.3 เรือนจำจะต้องจัดบริการด้านทันตกรรมโดยเจ้าหน้าที่ทันตกรรมให้แก่ักโทษทุกคนด้วย

2. มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สำหรับเรือนจำของนักโทษหญิงจะต้องจัดให้มีที่พักรักษาพิเศษสำหรับหญิงมีครรภ์ ทั้งก่อนและหลังคลอดบุตร ก็จะต้องจัดเตรียมให้นักโทษหญิงมีครรภ์นั้นได้คลอดบุตรในสถานพยาบาลนอกเรือนจำเท่าที่จะกระทำได้ ในกรณีที่การคลอดเกิดขึ้นในเรือนจำจะต้องไม่บันทึกสถานที่เกิดของเด็กในสูติบัตรว่าเด็กนั้นเกิดในเรือนจำ

2.2 ในกรณีที่มีการอนุญาตให้มีผู้ดูแลเด็กทารกในเรือนจำ ทางเรือนจำจะต้องกำหนดระเบียบว่าด้วยผู้ดูแลเด็กทารก โดยระบุให้ผู้ที่จะทำหน้าที่ดูแลเด็กทารกแทนมารดาในเรือนจำนั้น ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการดูแลเด็กทารกมาอย่างดีแล้ว

3. เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ในเรือนจำจะต้องตรวจสอบสุขภาพของนักโทษทุกคนตั้งแต่แรกรับนักโทษคนนั้นเข้าสู่เรือนจำ และจะต้องตรวจสอบสุขภาพของนักโทษหลังจากนั้นอีกตามความจำเป็นเพื่อจะได้รู้ว่านักโทษนั้น ๆ มีโรคทางกายหรือทางจิตอย่างไรหรือไม่ และเพื่อจะได้จัดการบำบัดรักษา อีกทั้งเพื่อคัดแยกนักโทษที่ติดเชื้อไปบำบัดรักษาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังจะต้องตรวจสอบความพร้อมทางด้านสุขภาพของนักโทษที่จะให้ทำงานตามคำสั่งของเรือนจำด้วย

4. มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ในเรือนจำจะต้องดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักโทษ โดยแต่ละวันควรจะไปตรวจอาการของนักโทษที่เจ็บป่วยหรือแจ้งว่าเจ็บป่วย และนักโทษที่มีอาการที่ควรติดตามดูแลเป็นพิเศษ

4.2 เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ในเรือนจำต้องรายงานต่อผู้บัญชาการเรือนจำนั้นเมื่อพบว่านักโทษที่เจ็บป่วยรายใดควรได้รับการส่งตัวไปบำบัดรักษาภายนอกเรือนจำ เนื่องจากหากยังคงให้นักโทษอยู่ในเรือนจำต่อไปอาจส่งผลร้ายต่อสุขภาพของนักโทษผู้นั้นมากยิ่งขึ้น

5. มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ในเรือนจำต้องตรวจตราและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการเรือนจำนั้นอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับ

5.1.1 ปริมาณและคุณภาพของการจัดเตรียมและบริการด้านอาหารในเรือนจำ

5.1.2 สุขลักษณะและความสะอาดของเรือนจำและนักโทษ

5.1.3 ความสะอาด ความร้อนแสงสว่าง และการระบายอากาศภายในเรือนจำ

5.1.4 ความเหมาะสมและความสะอาดของที่นอนและเสื้อผ้าของนักโทษ

5.1.5 ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการกีฬาในเรือนจำ ในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านนั้น โดยเฉพาะ

5.2 ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับรายงานและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ในเรือนจำนั้นในทันทีเท่าที่จะทำได้ และหากเรื่องใดอยู่นอกเหนือวิสัยที่ตนจะจัดการได้ก็ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาในระดับที่สูงกว่า เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับรายงานและคำแนะนำนั้นในทันที

หลักการพื้นฐานว่าด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ

หลักการนี้ได้มีการรับรองและประกาศโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไป โดยมติที่ 45/111 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2533 (กรมราชทัณฑ์, 2555 ก, หน้า 105)

1. นักโทษทุกคนพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเคารพต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์
2. การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่น ๆ แหล่งกำเนิดทางชาติหรือสังคม สถานะทางทรัพย์สิน กำเนิดหรืออื่นใดนั้นจะกระทำมิได้
3. อย่างไรก็ตามเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเคารพต่อความเชื่อทางศาสนา และกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่นักโทษเป็นสมาชิกอยู่ ตามที่เงื่อนไขของสังคมนั้นกำหนด
4. ความรับผิดชอบของเรือนจำในการคุมขังนักโทษและในการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมนั้น จะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงสังคมในด้านอื่น ๆ ของรัฐและความรับผิดชอบขั้นพื้นฐานของรัฐ ในการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาของสมาชิกทั้งหมดของสังคม
5. เว้นแต่ข้อจำกัดซึ่งเป็นที่เห็นได้ว่า มีความจำเป็นอันสืบเนื่องจากข้อเท็จจริงว่าจะต้องจำกัดอิสรภาพของนักโทษนั้น นักโทษทุกคนพึงได้รับการคุ้มครองในเรื่องของสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งกำหนดโดยปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและพิธีสารตามสิทธิฉบับอื่น ๆ ซึ่งประเทศนั้น ๆ ได้ตกลงเป็นภาคี อีกทั้งนักโทษทุกคนพึงได้รับการคุ้มครองสิทธิอื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาฉบับอื่นขององค์การสหประชาชาติ
6. นักโทษทุกคนพึงมีสิทธิได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ และได้รับการศึกษา ซึ่งมุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์
7. มาตรการลงโทษประเภทคุมขังให้โดดเดี่ยวนั้น ควรถูกยกเลิกหรือถูกจำกัดการใช้ลง ซึ่งความพยายามที่จะยกเลิกหรือจำกัดการคุมขังให้โดดเดี่ยวดังกล่าวพึงได้รับการผลักดันและส่งเสริม

8. พึงดำเนินการให้นักโทษสามารถทำงานที่มีคุณประโยชน์ และได้รับค่าตอบแทน ซึ่งจะเอื้อต่อการเตรียมความพร้อมที่จะกลับไปทำงานในสังคมเมื่อพ้นโทษต่อไป อีกทั้งยังจะเป็นการทำให้ นักโทษมีรายได้จุนเจือตัวเองและครอบครัว

9. นักโทษพึงมีสิทธิได้รับการบริการทางการแพทย์ที่มีอยู่ในประเทศ โดยปราศจากการรังเกียจเคียดแค้นที่จากการที่มีฐานะเป็นนักโทษ

10. นักโทษที่พ้นโทษแล้ว พึงได้รับโอกาสและการปฏิบัติที่จะทำให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมในสภาวะที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ด้วยการมีส่วนร่วมและความช่วยเหลือของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เสียหายด้วย

11. หลักการทุกประการดังกล่าวข้างต้น พึงมีการปฏิบัติอย่างเที่ยงธรรม

การบริหารงานของกรมราชทัณฑ์

ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์

การราชทัณฑ์ของไทย ได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสังคมการเมือง และสภาพเศรษฐกิจ ตลอดยุคสมัยที่ผ่านมาในยุคก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกิจการเรือนจำได้ สังกัดอยู่ตามส่วนราชการต่าง ๆ สอดคล้องกับการปกครองแบบจตุตถภูมิ คือ แบ่งเป็นเรือนจำในกรุงเทพฯ และเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก เรือนจำกรุงเทพฯ มี 2 ประเภท คือ “คุก” เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป อยู่ในสังกัดกระทรวงนครบาล ส่วน “ตะราง” ใช้เป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษต่ำกว่า 6 เดือนหรือนักโทษที่มีไข้ผู้ร้ายสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับกิจการนั้น ๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก มีที่คุมขังผู้ต้องโทษเรียกว่า “ตะราง” การคุมขังอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมืองหรืออาจส่งต่อให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม รับผิดชอบคุมขังแล้วแต่กรณี

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปรับปรุงระเบียบราชการใหม่ โดยโปรดให้สร้างคุกใหม่ขึ้นเรียกว่า “กองมหันตโทษ” และให้สร้างตะรางใหม่ขึ้นเรียกว่า “กองลหุโทษ” สังกัดกระทรวงนครบาล และในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ. 120) ได้มีพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ” ขึ้นเพื่อให้การจัดการเรือนจำเป็นไปอย่างเรียบร้อยยิ่งขึ้น จนถึงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรา “พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมราชทัณฑ์” โดยมีพระยาชัยวิชิตวิศิษฎ์ธรรมธาดา (จำ ณ ป้อมเพชร) เป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรก

ในปี พ.ศ. 2469 ได้เกิดภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ งบประมาณรายได้รายจ่ายไม่สมดุลภาพกัน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงยุบกรมราชทัณฑ์และให้ไปสังกัดกระทรวง

ยุติธรรม และต่อมาได้โอนกรมราชทัณฑ์ไปเป็นแผนกหนึ่ง (แผนกราชทัณฑ์) สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การราชทัณฑ์ได้ยกฐานะเป็นกรมราชทัณฑ์ และมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มีหน้าที่เกี่ยวกับการเรือนจำ การกักกัน ผู้มีสันดานเป็นโจรผู้ร้าย การฝึกและอบรมเด็กดัดสันดาน และในส่วนภูมิภาคได้มีการกำหนดเป็นเรือนจำจังหวัด และเรือนจำอำเภอ

ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการ จึงได้โอนย้ายกรมราชทัณฑ์กลับมา สังกัดกระทรวงยุติธรรม (กรมราชทัณฑ์, 2552 ข)

โครงสร้างกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ได้ถูกกำหนดให้ย้ายสังกัดจากกระทรวงมหาดไทยมาอยู่กระทรวงยุติธรรม ในปี พ.ศ. 2545 และมีการจัดตั้งปรับปรุงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2543 บัญญัติว่าการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักนายกรัชมณฑลหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมให้ออกเป็นกฎกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในกฎกระทรวงด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าวตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ให้กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือ ในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ สังคมให้การยอมรับ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักทัณฑ์วิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง
4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการกรมราชทัณฑ์ได้มีการแบ่งส่วนราชการใหม่ ดังต่อไปนี้

1. ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย
 - 1.1 สำนักงานเลขานุการกรม
 - 1.2 กองการเจ้าหน้าที่
 - 1.3 กองคลัง
 - 1.4 กองนิติกร
 - 1.5 กองบริการทางการแพทย์
 - 1.6 กองแผนงาน
 - 1.7 ทัณฑสถานตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 1.8 เรือนจำกลางตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 1.9 เรือนจำพิเศษตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 1.10 สถานกักกันตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 1.11 สถานกักขังตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 1.12 สถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์
 - 1.13 สำนักทัณฑปฏิบัติ
 - 1.14 สำนักทัณฑวิทยา
 - 1.15 สำนักพัฒนาพฤตินิสัย
2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย
 - 2.1 เรือนจำจังหวัดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
 - 2.2 เรือนจำอำเภอตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (กรมราชทัณฑ์, 2545, หน้า 3-5)

การบริหารงานของเรือนจำและทัณฑสถาน

การบริหารงานเรือนจำและทัณฑสถาน หมายถึง การที่เรือนจำและทัณฑสถาน ดำเนินการปฏิบัติไปตามนโยบายหลักการและปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พ.ศ. 2479

โดยหลักการทั่วไปของทัณฑวิทยา ถือว่าวัตถุประสงค์และหน้าที่สำคัญของเรือนจำและทัณฑสถาน (ปกรณัม มณีปกรณ์, 2549, หน้า 314-316) คือ

1. ควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี
2. อบรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี
3. ฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังและใช้แรงงานผู้ต้องขัง

หน้าที่และความรับผิดชอบของเรือนจำและทัณฑสถาน

1. การรับมอบตัวผู้ต้องหาไปควบคุมในระหว่างสอบสวนดำเนินคดีความคำสั่งศาล กล่าวคือ เมื่อบุคคลถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม โดยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด เรียกว่า “ผู้ต้องหา” ตำรวจจะมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ซึ่งอำนาจหน้าที่ ตำรวจควบคุมผู้ต้องหาได้ไม่เกิน 3 วัน หลังจากนั้นต้องนำผู้ต้องหาไปผลิตฟ้องฝากขังต่อศาล ในกรณีที่ยังดำเนินการสอบสวนในระหว่างการฝากขังนี้ ศาลจะส่งมอบตัวผู้ต้องหาให้ฝ่ายราชทัณฑ์ ไปฝากขังควบคุมตัวไว้ ณ สถานที่ควบคุมผู้ต้องหา
2. รับมอบตัวนักโทษเด็ดขาด คือ ผู้ต้องหาที่ศาลพิจารณาตัดสินว่ากระทำความผิดจริงและสั่งลงโทษในเรือนจำและทัณฑสถานตามประเภทของนักโทษนั้น
3. เมื่อเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ รับตัวนักโทษไว้คุมขังตามคำสั่งศาลแล้ว ก็จะทำทะเบียนประวัตินักโทษผู้นั้น มีการสอบถามประวัติส่วนตัวและการตรวจสุขภาพ การจัดพิมพ์ลายนิ้วมือและตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเก็บไว้ในทะเบียนประวัติ โดยระบุเลขที่กำกับแต่ละราย ตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามของนักโทษและมอบเสื้อผ้าชุดนักโทษให้
4. จัดการแยกประเภทนักโทษจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและจัดชั้นนักโทษ
5. การควบคุมและรักษาความปลอดภัยภายในเรือนจำ
6. การรักษาระเบียบวินัยผู้ต้องขัง
7. การอบรมแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง
8. การฝึกอบรมวิชาชีพ
9. การใช้แรงงานผู้ต้องขัง
10. การให้รางวัลตอบแทนความดีและการลงโทษเมื่อกระทำความผิด
11. จัดสวัสดิการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง
12. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชน
13. การดำเนินการพักการลงโทษอภัยโทษลดวันต้องโทษ
14. การประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ผู้ต้องขัง โดยพยายามแก้ไขแปรเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีของสังคมที่มีต่อผู้ต้องขัง ได้แก่ การจัดนิทรรศการและการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยผู้ต้องขัง
15. พยายามเสริมสร้างสภาพแวดล้อมบรรยากาศและดำรงชีวิตภายในเรือนจำให้มีความแตกต่างจากสังคมภายนอกให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
16. การปลดปล่อยผู้ต้องขัง

แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ 4 ปี พ.ศ. 2555-2558

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 13 ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรี ให้มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรีและส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการจัดการกิจให้เป็นไปตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 14 ในการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา 13 ให้จัดทำเป็นแผนอย่างน้อยจะต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน ส่วนราชการหรือบุคคลที่จะรับผิดชอบในแต่ละภารกิจ ประมาณการรายได้และรายจ่าย และทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ระยะเวลาการดำเนินการ และการติดตามประเมินผล และมาตรา 16 ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ โดยจัดทำเป็นแผนสี่ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามมาตรา 13

กรมราชทัณฑ์ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2555-2558

จากการทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2552-2555 บนพื้นฐานหลักการที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา (วันที่ 23-24 สิงหาคม 2554) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2554-2558 แผนปฏิบัติการกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2555-2558 รวมทั้งแผนยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2551-2555 เป็นหลักการดำเนินงาน ซึ่งมีสาระสำคัญ ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์หลัก ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างประสิทธิภาพการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

เป้าประสงค์: การควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์หลัก: พัฒนาการควบคุมผู้ต้องขัง

พัฒนาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

เป้าประสงค์: คืนคนดีสู่สังคม

กลยุทธ์หลัก: ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัย

ผู้ต้องขังได้รับการจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์

และเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 รวมพลังแก้ไขปัญหาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์: ขจัดปัญหาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์หลัก: ผู้ต้องขังติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟู

เรือนจำและทัณฑสถาน ปลอดยาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาความเป็นมืออาชีพในงานราชทัณฑ์

เป้าประสงค์: ราชทัณฑ์มืออาชีพ

กลยุทธ์หลัก: พัฒนาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ให้เป็นมืออาชีพ
เจ้าหน้าที่ได้รับสวัสดิการที่ดีขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในงานราชทัณฑ์

เป้าประสงค์: ราชทัณฑ์ธรรมาภิบาล

กลยุทธ์หลัก: พัฒนาการบริหารจัดการงานราชทัณฑ์

เสริมสร้างกรมราชทัณฑ์ใสสะอาด

แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ฉบับนี้ จึงเป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานของข้าราชการและหน่วยงานในสังกัด ให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและพัฒนางานราชทัณฑ์ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้การควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นพันธกิจหลักของกรมราชทัณฑ์ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ และก่อเกิดประสิทธิผล สามารถคืนคนดี มีคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานของเรือนจำจังหวัดระนอง

เรือนจำจังหวัดระนอง มีภารกิจหน้าที่ที่ปฏิบัติให้ปฏิบัติตามภารกิจและข้อกำหนดของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 ซึ่งจะถูกกำหนดอยู่ในอำนาจหน้าที่และภารกิจของฝ่ายต่าง ๆ ภายในเรือนจำจังหวัดระนอง (เรือนจำจังหวัดระนอง, 2555)

ประวัติเรือนจำจังหวัดระนอง

ริเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2433 เดิมเป็นที่เก็บแร่ของหลวงรัตนเศรษฐี เจ้าเมืองระนอง ได้แบ่งพื้นที่บางส่วน สำหรับกักขังลงโทษทาสในปกครองที่กระทำผิดทางอาญาต่อมาพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี ต้นตระกูล ณ ระนอง ได้มอบที่ดินให้เป็นสมบัติของรัฐ เพื่อใช้ดำเนินการด้านราชทัณฑ์ จนถึงปัจจุบันนี้

สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่เลขที่ 349 ถนนเรืองราษฎร์ ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง รหัสไปรษณีย์ 85000 หมายเลขโทรศัพท์ 0-7781-1090, 0-7782-4781 หมายเลขโทรสาร 0-7781-3384

พื้นที่ทั้งหมด จำนวน 22 ไร่ 2 งาน 25 ตารางวา

พื้นที่ภายใน จำนวน 5 ไร่ - งาน 25 ตารางวา

พื้นที่ภายนอก จำนวน 17 ไร่ 2 งาน - ตารางวา

คติพจน์

ควบคุมด้วยใจ แก้ไขด้วยเมตตา มุ่งพัฒนาสู่สากล

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรชั้นนำแห่งความโปร่งใส บริหารญาติด้วยความจับใจ เป็นเลิศด้านการแก้ไข
ฟื้นฟูผู้กระทำผิด มีประสิทธิภาพด้านการควบคุม เพื่อคืนคนดีสู่สังคม

พันธกิจ

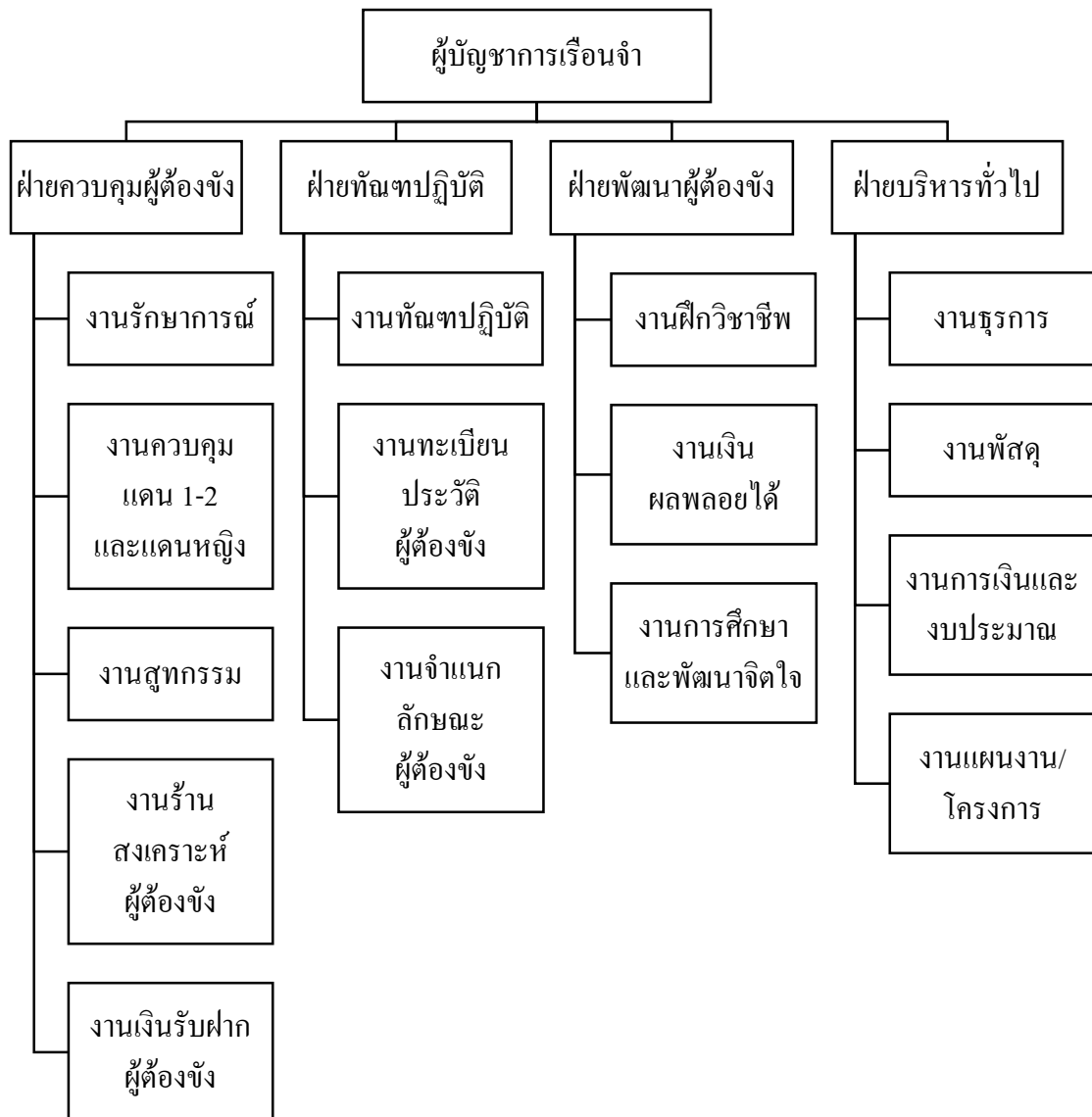
1. ควบคุมผู้ต้องขังด้วยความเป็นมืออาชีพ
2. แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนา

ประเทศ

เป้าหมายหลัก

1. ผู้ต้องขังได้รับการปฏิบัติในระหว่างถูกควบคุมอย่างถูกต้อง ตามหลักอาชญาวิทยา
หลักทัณฑวิทยา และมีสภาพความเป็นอยู่ตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อ
ผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ
2. ผู้ต้องขังได้รับการแก้ไขปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤตินิสัยให้เป็นบุคคลที่สังคม
พึงปรารถนา และสามารถเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ

โครงสร้างการบริหารงานของเรือนจำจังหวัดระนอง

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของเรือนจำจังหวัดระนอง (เรือนจำจังหวัดระนอง, 2555)

1. ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนและดำเนินการตรวจค้น การรักษาการณ์ และการควบคุมผู้ต้องขังให้อยู่ในกฎระเบียบของเรือนจำ ตลอดจนแนะนำอบรม เกี่ยวกับระเบียบวินัยและการปฏิบัติตนในเรือนจำแก่ผู้ต้องขัง พิจารณาเสนอความดีความชอบและความเห็นเกี่ยวกับการเลื่อนลดชั้น การลงโทษทางวินัย การคัดเลือกผู้ต้องขังออกทำงานนอกเรือนจำ การควบคุมผู้ต้องขังจ่ายนอกดำเนินการจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยมญาติ ควบคุมการติดต่อสื่อสาร

ระหว่างญาติและผู้ต้องขัง การรับฝากเงินผู้ต้องขัง จัดจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการครองชีพของผู้ต้องขัง การทำบัญชีรับฝากและหักจ่ายเงินฝากผู้ต้องขัง ควบคุมดูแลและ การประกอบอาหาร การจัดเลี้ยงผู้ต้องขัง ตลอดจนน้ำดื่ม การจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งสถานพยาบาลซึ่งรับผิดชอบ ในการบำบัดรักษาผู้ต้องขังป่วย ในชั้นปฐมพยาบาลหรือ ออกรักษาตัวนอกเรือนจำ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียน เอกสารสำคัญ การเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคาร และสถานที่ ยานพาหนะ การบริหารงานบุคคล เบื้องต้น งานเลขานุการ การประชาสัมพันธ์ งานรับเรื่องร่ำร้องทุกข์ การรวบรวมสถิติข้อมูลของ หน่วยงาน งานแผนงานและโครงการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งงานที่มีได้กำหนดให้เป็น หน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

3. ฝ่ายพัฒนาผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดอบรมหลักสูตรการเตรียมเข้าทำงาน การใช้แรงงาน การฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ตลอดจนการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานผู้ต้องขังและ เจ้าหน้าที่ด้านวิชาชีพ การเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ (เหลือโทษ ไม่เกิน 6 เดือน) จัดหาวัสดุดิบ ตลาด และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริหารเงินทุนผลประโยชน์ ควบคุมการใช้ยานพาหนะที่จัดซื้อด้วยเงินทุนฝึกวิชาชีพ คัดเลือกและควบคุมผู้ต้องขังออกทำงาน สาธารณะ

วางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง จัดการศึกษาวิชา สามัญวิชาชีพ และธรรมศึกษา ประสานงานกับส่วนราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์แบบเรียน บุคลากร จัดตั้งห้องสมุด อบรมจิตภavana อบรมฟื้นฟูศีลธรรมจรรยา จัดให้มีการอบรมโดย พระสงฆ์ จัดให้ผู้ต้องขังได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและทางราชการ อบรมผู้ต้องขัง ก่อนพ้นโทษ การจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ จิตสำนึก ค่านิยม และพฤติกรรมผู้ต้องขัง ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบหมายศาล การจัดทำทะเบียนประวัติการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การดำเนินงานทัณฑปฏิบัติ เช่น การเลื่อน ลดชั้น การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ การขอพระราชทานอภัยโทษ เป็นต้น รวมทั้ง ดำเนินงานด้านคุมประพฤติ ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยคุมประพฤติ รวมทั้งการสืบเสาะ การสอดส่อง การสงเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข การเพิกถอน การคุมประพฤติ งานอาสาสมัครคุมประพฤติการเตรียมการก่อนปล่อยคุมประพฤติ ตลอดจนงานอื่นที่ส่งเสริม สนับสนุนงานคุมประพฤติและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อัตรากำลัง

ปัจจุบันเรือนจำจังหวัดระนองมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น 61 คน (ข้อมูลอัตรากำลัง ณ วันที่ 3 ธันวาคม 2555) เป็นข้าราชการ จำนวน 41 คน พนักงานราชการ จำนวน 20 คน

อำนาจการควบคุมผู้ต้องขัง

เรือนจำจังหวัดระนอง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล คือ

1. ควบคุมผู้ต้องขังซึ่งเป็นคนฝากขัง
2. ผู้ต้องขังระหว่างคดีในอำนาจศาลจังหวัดระนอง
3. มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังไม่เกิน 15 ปี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐชาภัทร คำคม (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการของผู้ต้องขังหญิง ศึกษาเฉพาะกรณี: เรือนจำกลางนครปฐม” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าสถิติ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางนครปฐม ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีสถานภาพการสมรส และอยู่ร่วมกัน อาชีพก่อนต้องโทษ คือ อาชีพรับจ้าง มีรายได้ในระดับปานกลาง และผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีสถานะเป็นนักโทษเด็ดขาด ความต้องการของกลุ่มผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีความต้องการในด้านสวัสดิการและนันทนาการมากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพ ด้านความคาดหวังในอนาคต ด้านการศึกษา และด้านปัจจัยพื้นฐานที่อยู่ในอันดับน้อยที่สุด จากลำดับความต้องการ นอกเหนือจากความต้องการด้านสวัสดิการและนันทนาการแล้ว พบว่า ความต้องการด้านการฝึกวิชาชีพนั้น สืบเนื่องจากความต้องการด้านความคาดหวังในอนาคตที่จะไม่กระทำผิดซ้ำอีก กลุ่มผู้ต้องขังส่วนใหญ่จึงต้องการได้รับการฝึกวิชาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นภาระของครอบครัว หรือต้องกระทำผิดซ้ำอีก เมื่อพ้นโทษไปแล้ว ในส่วนของการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างกับความต้องการของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางนครปฐม พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่มีความสัมพันธ์กันเพียงเล็กน้อย ส่วนอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร รายได้ และระยะเวลาต้องโทษ (สถานะ) ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการของผู้ต้องขัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกรียงศักดิ์ คุลปิ่น โด (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร” ผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังมีความต้องการ

ฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3 ด้าน คือ ด้านการฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ และด้าน อารมณ์และสังคม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร โดยกำหนดโครงสร้างที่ใช้ข้อมูลความต้องการที่ได้จาก การศึกษาขั้นที่ 1 มากำหนดเป็นปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรมวัตถุประสงค์เนื้อหา กิจกรรม/ เทคนิคการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โครงสร้าง ที่พัฒนาขึ้นพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านและทุกองค์ประกอบ และขั้นที่ 3 ผลการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้ต้องขังกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลการประเมินการใช้หลักสูตรพบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและ หลังการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา ทองปัญญา (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของ ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี” โดยใช้แบบสอบถามและแนวการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 38 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้าง ทั่วไป เป็นการต้องโทษครั้งแรก และมีกำหนดโทษไม่เกิน 5 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วม กิจกรรมโยคะและเรือนจำเรือนธรรมเป็นประจำ และชอบกิจกรรมโยคะมากที่สุด อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและอารมณ์ในระดับมาก แต่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและสติปัญญาในระดับปานกลาง

กริษา จงจิตต์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความต้องการด้านสวัสดิการของผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษธนบุรี” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษธนบุรี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 60.00 มีระดับการศึกษา ป.6 ร้อยละ 42.43 มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร/ ปริมณฑล ร้อยละ 62.81 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 52.07 ไม่มีบุตร ร้อยละ 53.17 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 39.95 มีรายได้ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 45.45 กระทำคามผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด/ สาระระเหย ร้อยละ 52.07 มีกำหนดโทษระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 45.45 ด้านความต้องการเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการด้านที่อยู่อาศัย โดยต้องการเรือนนอนที่สะอาด มีอากาศถ่ายเทและมี แสงสว่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.93$) ด้านอาหารและสินค้าที่มีขายในเรือนจำมี ความต้องการสินค้าที่ขายในร้านสะดวกซื้อผู้ต้องขัง เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$) ด้านการเยี่ยมญาติ/การติดต่อกับญาติ มีความต้องการการจัดสถานที่เยี่ยมที่สะดวกและ เหมาะสมเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.74$) ด้านสถานพยาบาลและยารักษาโรค มีความต้องการ รักษาพยาบาล โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.16$) ด้านการศึกษาต่อมี

ความต้องการต่อเพิ่มเติมระหว่างต้องโทษในเรือนจำอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$) ด้านการฝึกวิชาชีพ มีความต้องการฝึกวิชาชีพ ทำให้ผลิตผลในการทำงาน และลื้มความทุกข์ใจได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.91$)

กัญญา อึ้งเจริญวงศ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี” โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 88) อายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 48.6) ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 56.2) ก่อนต้องโทษได้รับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 46.5) แต่เมื่อเข้ามาอยู่ภายในเรือนจำนั้นไม่ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม (ร้อยละ 63.7) มีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ร้อยละ 66.7) ระยะเวลาที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ 1-3 ปี (ร้อยละ 51.7) และระยะเวลาต้องโทษตามคำพิพากษา 4-7 ปี (ร้อยละ 45.9) เป็นนักโทษชั้นกลาง (ร้อยละ 45.8) ส่วนที่ยังไม่พิพากษาและยังไม่ได้แบ่งชั้น (ร้อยละ 6.9) 2) กลุ่มตัวอย่างได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.152$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการรักษาพยาบาลได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.713$) รองลงมาคือ ด้านกีฬาและนันทนาการได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.192$) ด้านการศึกษาได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.017$) ด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัยสี่) ได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.922$) และด้านอนามัยผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.905$) ตามลำดับ 3) กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.209$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.314$) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.305$) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.186$) และด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.032$) ตามลำดับ 4) ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า การได้รับสวัสดิการและคุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังทั้ง โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กัน

ตารางที่ 1 รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พ.ศ.	งานวิจัย	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
2547	ณัฐชภัทร คำคม เรื่อง ความต้องการ ของผู้ต้องขังหญิง ศึกษาเฉพาะกรณี: เรือนจำกลางนครปฐม	ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขัง 1. อายุ 2. ระดับการศึกษา 3. สถานภาพการสมรส 4. จำนวนบุตร 5. อาชีพ 6. รายได้ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายใน เรือนจำ 1. การควบคุม แก้ไข 2. กฎระเบียบของเรือนจำ 3. การให้สวัสดิการและ สงเคราะห์ 4. การให้การศึกษาอบรม ฝึกวิชาชีพ 5. ระยะเวลาการต้องโทษ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเรือนจำ 1. ครอบครัว บุตร 2. การสงเคราะห์หลังปล่อย 3. การยอมรับจากสังคม	ความต้องการของผู้ต้องขัง
2550	เกรียงศักดิ์ ตูลปน์ โตะ เรื่อง การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรม พัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ต้องขังเรือนจำ จังหวัดชุมพร	1. การพัฒนาด้านการฝึกอบรม วิชาชีพ 2. การพัฒนาด้านจิตใจ ผู้ต้องขัง 3. การพัฒนาด้านอารมณ์และ สังคม	ผู้ต้องขังมีความรู้ ทักษะ และ ความสามารถ เรื่อง 1. มีความรู้ในด้านทักษะ วิชาชีพ สามารถนำไปใช้ ประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ 2. ได้รับการฟื้นฟูทางด้าน จิตใจ ศิลธรรม จริยธรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พ.ศ.	งานวิจัย	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
2550	วาสนา ทองปัญญา เรื่อง การสร้างเสริม คุณภาพชีวิตของ ผู้ต้องขังในทัณฑ สถานบำบัดพิเศษ จังหวัดปทุมธานี	ปัจจัยส่วนบุคคล 1. อายุ 2. ระดับการศึกษาก่อน ต้องโทษ 3. สถานภาพสมรส 4. อาชีพครั้งสุดท้ายก่อน ต้องโทษ 5. จำนวนครั้งที่ต้องโทษ 6. กำหนดโทษ กิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิก 1. โยคะ 2. โปรแกรมฟื้นฟูสภาพ ร่างกายและจิตใจ ฯ 3. คาบาเรต์ 4. เรือนจำเป็นเรือนธรรม 5. การศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้ หนังสือหรือผู้ต้องการศึกษาต่อ 6. ความต่อเนื่องในการทำ กิจกรรม	3. สามารถอยู่ร่วมกับสังคม ได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ของผู้ต้องขัง 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ/ อารมณ์ 3. ด้านสติปัญญา
2552	กริธา จงจิตต์ เรื่อง ความต้องการ ด้านสวัสดิการ ของ ผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษ ธนบุรี	1. อายุ 2. ระดับการศึกษา 3. ภูมิลำเนา 4. สถานภาพสมรส 5. จำนวนบุตร 6. อาชีพก่อนต้องโทษ	ระดับความต้องการเกี่ยวกับ สวัสดิการของผู้ต้องขัง จำแนกเป็น 6 ด้าน 1. ด้านที่อยู่อาศัย (โรงเลี้ยง เรือนนอน)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พ.ศ.	งานวิจัย	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
		7. รายได้ก่อนต้องโทษ	2. ด้านอาหารและสินค้า
		8. ฐานโทษที่กระทำผิด	ที่มีขายในเรือนจำ
		9. กำหนดโทษ	3. ด้านการเยี่ยมญาติและ
			ติดต่อกับญาติ
2555	กัญญา อิงเจริญวงศ์ เรื่อง คุณภาพชีวิต ภายใต้การได้รับ สวัสดิการของ ผู้ต้องขัง: กรณีศึกษา เรือนจำกลางเพชรบุรี	1. เพศ 2. อายุ 3. อาชีพก่อนต้องโทษ 4. ระดับการศึกษาก่อน ต้องโทษ 5. ระดับการศึกษาขณะอยู่ใน เรือนจำ 6. ประเภทของความผิด 7. ระยะเวลาที่ถูกคุมขังอยู่ใน เรือนจำ 8. ระยะเวลาต้องโทษจำคุกตาม คำพิพากษา 9. ชั้นของผู้ต้องขัง	คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง เรือนจำกลางเพชรบุรี 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทาง สังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

รูปแบบการศึกษา

- ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาเชิงสำรวจ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดระนอง จำนวน 101 คน (ณ วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2556)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นประชากรทั้งหมด คือ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดระนอง เนื่องจากประชากรมีขนาดเล็กจึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 101 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับ อายุ สถานภาพภูมิฐานะ ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษประเภทคดี และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 37 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นคำถามเกี่ยวกับสวัสดิการที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับ จำนวน 3 ด้าน คือ 1) สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) 2) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และ 3) สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขังโดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	การได้รับสวัสดิการมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	การได้รับสวัสดิการมาก
3 คะแนน	หมายถึง	การได้รับสวัสดิการปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	การได้รับสวัสดิการน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	การได้รับสวัสดิการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปลายปิด จำนวน 18 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
4 คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตดี
3 คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตต่ำ
1 คะแนน	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตต่ำมาก

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเหมาะสมตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ จำนวนภาษา ได้แก่

3.1 อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร อาจารย์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 อาจารย์พรเทพ นามกร อาจารย์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 นายสุทธิศักดิ์ ร่าหมาน ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดระนอง

4. แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดระนอง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของ แบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของ แบบสอบถาม เท่ากับ .9488 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริง ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ยื่นหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาต่อกรมราชทัณฑ์
2. ผู้ศึกษาขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดระนอง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวม ข้อมูลจากผู้ต้องขังหญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำจังหวัดระนอง
3. นำแบบสอบถามไปแจกจ่ายให้กับผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำจังหวัด ระนอง เพื่อใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ข้อมูล
4. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ก่อนนำไปลงรหัส แล้วจึงป้อนข้อมูลจากแบบลงรหัสใน โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ผลต่อไป
5. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 101 ชุด โดยมี แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 101 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษารั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม

และตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการประมวลผลค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูล และตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพภูมิฐานะ ระดับการศึกษา ก่อนตั้งโทษ อาชีพก่อนตั้งโทษ ประเภทคดี และระยะเวลาที่ถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดระนอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลการได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ด้าน คือ 1) สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) 2) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และ 3) สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. ข้อมูลการมีคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การมีคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย Compare Means

เกณฑ์การแปลผล

ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

1. แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลโดยการบรรยาย

2. แบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลการได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตาราง และแปลผลโดยการบรรยาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538, หน้า 9)

เกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อการได้รับสวัสดิการได้แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรของระดับชั้น = 0.80 โดยกำหนดการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามตามการแปลความหมายเป็น 5 ช่วงชั้นที่เท่ากัน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	ระดับการได้รับสวัสดิการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	ระดับการได้รับสวัสดิการมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	ระดับการได้รับสวัสดิการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	ระดับการได้รับสวัสดิการน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	ระดับการได้รับสวัสดิการน้อยที่สุด

3. แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตาราง และแปลผลโดยการบรรยาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์การกำหนดคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538, หน้า 9)

เกณฑ์ในการแปลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ ที่แสดงระดับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ตามค่าที่ได้จากสูตรของระดับชั้น = 0.80 โดยกำหนดการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามตามการแปลความหมายเป็น 5 ช่วงชั้นที่เท่ากัน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตดี
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตต่ำ
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	หมายถึง	ระดับคุณภาพชีวิตต่ำมาก

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง รวมทั้งการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ ซึ่งผู้ศึกษาได้ผลการศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 20 ปี	9	8.91
21-30 ปี	44	43.56
31-40 ปี	30	29.70
41-50 ปี	14	13.86
มากกว่า 50 ปี	4	3.96
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 43.56 รองลงมา มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 และต่ำสุดมีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	40	39.60
สมรส	27	26.73
หม้าย	16	15.84
หย่าร้าง	6	5.94
แยกกันอยู่	12	11.88
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองเกือบครึ่งหนึ่งมีสถานภาพ โสด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 และต่ำสุดมีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.94

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม ภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดระนอง	76	75.25
จังหวัดชุมพร	8	7.92
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5	4.95
อื่น ๆ	12	11.88
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง มีภูมิลำเนาจังหวัดระนอง มากที่สุด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 75.25 รองลงมามีภูมิลำเนาจังหวัดอื่น ๆ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.88 และต่ำสุดมีภูมิลำเนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม ระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย

ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	9	8.91
ระดับประถมศึกษา	33	32.67
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	27	26.73
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	12	11.88
ระดับ ปวช.	3	2.97
ระดับ ปวส.	10	9.90
ระดับปริญญาตรี	7	6.93
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีระดับการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 รองลงมามีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 และต่ำสุดมีระดับการศึกษาในระดับ ปวช. จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.97

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม อาชีพก่อนต้องโทษ

อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	46	45.54
ค้าขาย	27	26.73
เกษตรกร	8	7.92
กำลังศึกษา	7	6.93

ตารางที่ 6 (ต่อ)

อาชีพก่อนต้องโทษ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	5	4.95
ว่างงาน	8	7.92
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ก่อนต้องโทษผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 45.54 รองลงมามีอาชีพค้าขาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.73 และต่ำสุดมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.95

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตาม
ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง

ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	8	7.92
1-2 ปี	19	18.81
2-3 ปี	21	20.79
3-4 ปี	17	16.83
4 ปีขึ้นไป	36	35.64
รวม	101	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 4 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 35.64 รองลงมามีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 2-3 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.79 และต่ำสุดมีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.92

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
(ปัจจัย 4) ด้านเครื่องนุ่งห่มของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้าน เครื่องนุ่งห่ม									
1. ได้รับ เสื้อผ้าและ เครื่องนุ่งห่ม อย่างเพียงพอ	15 (14.85)	35 (34.65)	36 (35.64)	8 (7.92)	7 (6.93)	3.43	1.06	ได้รับ มาก	2
2. มีผ้าห่ม นอนเพียงพอ สำหรับ ห่มนอน	14 (13.86)	40 (39.60)	30 (29.70)	14 (13.86)	3 (2.97)	3.48	1.00	ได้รับ มาก	1
3. เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่ได้รับมี ความสะอาด	10 (9.90)	34 (33.66)	42 (41.58)	12 (11.88)	3 (2.97)	3.36	0.92	ได้รับ ปานกลาง	3
4. เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่ได้รับอยู่ใน สภาพดี	13 (12.87)	31 (30.69)	37 (36.63)	17 (16.83)	3 (2.97)	3.34	1.00	ได้รับ ปานกลาง	4
	ภาพรวม					3.40	0.88	ได้รับ ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านเครื่องนุ่งห่ม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีผ้าห่มสำหรับห่มนอนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.48$, $\sigma = 1.00$) รองลงมา คือ การได้รับเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.43$, $\sigma = 1.06$) เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ได้รับมีความสะอาด อยู่ในระดับปานกลาง

($\mu = 3.36$, $\sigma = 0.92$) และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ได้รับอยู่ในสภาพดี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับปานกลาง ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.88$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ด้านอาหารของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน ด้านอาหาร	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ในแต่ละวัน มีอาหาร เพียงพอ	9 (8.91)	39 (38.61)	46 (45.54)	6 (5.94)	1 (.99)	3.49	0.78	ได้รับ มาก	5
2. อาหารที่ ได้รับในแต่ละ วันมีคุณค่าทาง อาหาร ครบ 5 หมู่	6 (5.94)	24 (23.76)	57 (56.44)	11 (10.89)	3 (2.97)	3.19	0.82	ได้รับ ปานกลาง	7
3. มีอาหาร ครบทั้ง 3 มื้อ เป็นประจำ ทุกวัน	21 (20.79)	35 (34.65)	33 (32.67)	11 (10.89)	1 (.99)	3.63	0.97	ได้รับ มาก	2
4. อาหารมี รสชาติดี	1 (.99)	12 (11.88)	50 (49.50)	21 (20.79)	17 (16.83)	2.59	0.94	ได้รับ น้อย	4
5. อาหารปรุง สุกใหม่เป็น ประจำทุกวัน	13 (12.87)	40 (39.60)	37 (36.63)	6 (5.94)	5 (4.95)	3.50	0.97	ได้รับ มาก	4
6. ภาชนะที่ใส่ ข้าวอาหารมี ความสะอาด	16 (15.84)	30 (29.70)	44 (43.56)	11 (10.89)	0 (0.00)	3.50	0.89	ได้รับ มาก	3
7. มีการจัด อาหารเป็น กรณีพิเศษใน วันสำคัญ	4 (3.96)	24 (23.76)	40 (39.60)	22 (21.78)	11 (10.89)	2.88	1.02	ได้รับ ปานกลาง	8

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน ด้านอาหาร	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
8. มีการจัด อาหารสำหรับ ผู้ต้องขังป่วย ทุกครั้ง เมื่อมี ผู้ต้องขังป่วย	6 (5.94)	17 (16.83)	16 (15.84)	24 (23.76)	38 (37.62)	2.30	1.29	ได้รับ น้อย	10
9. มีการจัด อาหารสำหรับ ผู้ต้องขังที่ นับถือศาสนา อิสลามทุกครั้ง เมื่อมีผู้ต้องขัง ที่นับถือศาสนา อิสลาม	21 (20.79)	44 (43.56)	27 (26.73)	9 (8.91)	0 (0.00)	3.76	0.88	ได้รับ มาก	1
10. มีน้ำดื่ม เพียงพอกับ ความต้องการ	12 (11.88)	26 (25.74)	39 (38.61)	20 (19.80)	4 (3.96)	3.22	1.03	ได้รับ ปานกลาง	6
	ภาพรวม					3.21	0.65	ได้รับ ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.21, \sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลาม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76, \sigma = 0.88$) รองลงมา คือ มีอาหารครบทั้ง 3 มื้อเป็นประจำทุกวัน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63, \sigma = 0.97$) ภาชนะที่ใส่ข้าวอาหารมีความสะอาด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.50, \sigma = 0.89$) และการจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังป่วยทุกครั้งเมื่อมีผู้ต้องขังป่วย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.30, \sigma = 1.29$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
(ปัจจัย 4) ด้านการรักษาโรคของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน ด้าน รักษาโรค	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. เมื่อเจ็บป่วย จะได้รับยา รักษาโรค อย่างสม่ำเสมอ	9 (8.91)	20 (19.80)	34 (33.66)	19 (18.81)	19 (18.81)	2.81	1.21	ได้รับ ปานกลาง	1
2. เมื่อบาดเจ็บ จะได้รับ การปฐม พยาบาล เบื้องต้น	7 (6.93)	19 (18.81)	33 (32.67)	13 (12.87)	29 (28.71)	2.62	1.27	ได้รับ ปานกลาง	2
	ภาพรวม					2.72	1.17	ได้รับ ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านการรักษาโรค อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.72, \sigma = 1.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อเจ็บป่วยจะได้รับยารักษาโรคอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.81, \sigma = 1.21$) รองลงมา คือ เมื่อบาดเจ็บจะได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.62, \sigma = 1.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
(ปัจจัย 4) ด้านที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. มีพื้นที่ สำหรับ พักผ่อน หย่อนใจ	6 (5.94)	3 (2.97)	15 (14.85)	31 (30.69)	46 (45.54)	1.93	1.12	ได้รับ น้อย	9
2. มีพื้นที่ สำหรับ ออกกำลังกาย	6 (5.94)	3 (2.97)	8 (7.92)	18 (17.82)	66 (65.35)	1.66	1.13	ได้รับ น้อยที่สุด	12
3. มีพื้นที่ สำหรับตากผ้า	5 (4.95)	4 (3.96)	13 (12.87)	30 (29.70)	49 (48.51)	1.87	1.10	ได้รับ น้อย	10
4. มีพื้นที่ สำหรับนอน หลับพักผ่อน	6 (5.94)	5 (4.95)	16 (15.84)	30 (29.70)	44 (43.56)	2.00	1.16	ได้รับ น้อย	8
5. เรือนนอนมี ความสะอาด เป็นระเบียบ เรียบร้อย	9 (8.91)	18 (17.82)	42 (41.58)	25 (24.75)	7 (6.93)	2.90	1.03	ได้รับ ปานกลาง	4
6. เรือนนอนมี แสงสว่าง เพียงพอ	17 (16.83)	30 (29.70)	35 (34.65)	15 (14.85)	4 (3.96)	3.41	1.06	ได้รับ ปานกลาง	3
7. เจ้าหน้าที่ ได้จัดหาที่นอน ให้อย่าง เหมาะสม	13 (12.87)	19 (18.81)	37 (36.63)	14 (13.86)	18 (17.82)	2.95	1.25	ได้รับ ปานกลาง	5
8. มีการติดตั้ง เครื่องดับเพลิง ไว้ประจำเรือน นอนทุกห้อง	7 (6.93)	20 (19.80)	17 (16.83)	22 (21.78)	35 (34.65)	2.43	1.33	ได้รับ น้อย	7

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สวัสดิการ ขั้นพื้นฐาน ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
9. ที่อาบน้ำ ห้องส้วมมี ความสะอาด	9 (8.91)	15 (14.85)	39 (38.61)	27 (26.73)	11 (10.89)	2.84	1.09	ได้รับ ปานกลาง	6
10. ที่อยู่อาศัย โดยรวมไม่ แออัดขัดเยียด	5 (4.95)	8 (7.92)	8 (7.92)	16 (15.84)	64 (63.37)	1.75	1.20	ได้รับ น้อยที่สุด	11
11. เรือนนอน ที่อยู่อาศัยมีพัด ลมติดตั้ง ประจำห้อง	26 (25.74)	26 (25.74)	33 (32.67)	16 (15.84)	0 (0.0)	3.61	1.04	ได้รับ มาก	2
12. เรือนนอน ที่อยู่อาศัยมี โทรทัศน์ติดตั้ง	24 (23.76)	33 (32.67)	31 (30.69)	8 (7.92)	5 (4.95)	3.62	1.08	ได้รับ มาก	1
	ภาพรวม					2.59	0.77	ได้รับ น้อย	

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.59, \sigma = 0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

เรือนนอนที่อยู่อาศัยมีโทรทัศน์ติดตั้ง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.62, \sigma = 1.08$) รองลงมา คือ เรือนนอนที่อยู่อาศัยมีพัดลมติดตั้งประจำห้อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61, \sigma = 1.04$) ที่อยู่อาศัยโดยรวมไม่แออัดขัดเยียด อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 1.75, \sigma = 1.20$) และมีพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 1.66, \sigma = 1.13$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน
(ปัจจัย 4) ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	μ	σ	ระดับการ	
			ได้รับ	อันดับ
ภาพรวมสวัสดิการด้านเครื่องนุ่งห่ม	3.40	0.88	ปานกลาง	1
ภาพรวมสวัสดิการด้านอาหาร	3.21	0.65	ปานกลาง	2
ภาพรวมสวัสดิการด้านยารักษาโรค	2.72	1.17	ปานกลาง	3
ภาพรวมสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย	2.59	0.77	น้อย	4
ภาพรวม	2.84	0.83	ปานกลาง	

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.84, \sigma = 0.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านเครื่องนุ่งห่ม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.40, \sigma = 0.88$) รองลงมา คือ สวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.21, \sigma = 0.65$) สวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านยารักษาโรค อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.72, \sigma = 1.17$) และสวัสดิการขั้นพื้นฐานด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.59, \sigma = 0.77$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการ
ด้านการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ด้านการ รักษาพยาบาล	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. เจ้าหน้าที่ให้ ความดูแลใส่ใจ เมื่อเจ็บป่วย	8 (7.92)	16 (15.84)	29 (28.71)	25 (24.75)	23 (22.77)	2.61	1.22	ได้รับ ปานกลาง	4

ตารางที่ 13 (ต่อ)

2. ไม่เคยเสีย ค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการรักษา พยาบาลแม้แต่ ครั้งเดียว	43 (42.57)	34 (33.66)	18 (17.82)	2 (1.98)	4 (3.96)	4.09	1.02	ได้รับ มาก	1
3. เรือนจำได้มี การควบคุม ป้องกันโรค ติดต่อ เช่น ฉีด วัคซีนป้องกัน โรคระบาด ในเรือนจำ	14 (13.86)	35 (34.65)	34 (33.66)	11 (10.89)	7 (6.93)	3.38	1.08	ได้รับ ปานกลาง	2
4. กรณีป่วย หนักเรือนจำได้ ส่งตัวไปรักษา โรงพยาบาล ภายนอก	26 (25.74)	24 (23.76)	22 (21.78)	10 (9.90)	19 (18.81)	3.28	1.44	ได้รับ ปานกลาง	3
	ภาพรวม					3.39	1.10	ได้รับ ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39, \sigma = 1.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09, \sigma = 1.02$) รองลงมา คือ เรือนจำได้มีการควบคุมป้องกันโรคติดต่อหรือป้องกันโรคระบาดในเรือนจำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.38, \sigma = 1.08$) กรณีที่ป่วยหนัก เรือนจำจะส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลภายนอก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.28, \sigma = 1.44$) และเจ้าหน้าที่ให้ความดูแลใส่ใจเมื่อเจ็บป่วยมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.61, \sigma = 1.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสวัสดิการ
ด้านอนามัยของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการ ด้านอนามัย ผู้ต้องขัง	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. มีเครื่องใช้ อนามัย	8	17	26	19	31	2.52	1.30	ได้รับ น้อย	3
ส่วนรวมใช้ อย่างเพียงพอ	(7.92)	(16.83)	(25.74)	(18.81)	(30.69)				
2. มีเครื่องใช้ อนามัยส่วนตัว ใช้อย่าง เพียงพอ	14	23	32	24	8	3.11	1.16	ได้รับ ปานกลาง	1
3. มีน้ำสำหรับ อาบน้ำเพียงพอ	9	9	31	23	29				
4. มีอุปกรณ์ สำหรับอาบน้ำ เพียงพอต่อ ความต้องการ	5	25	35	24	12	2.87	1.07	ได้รับ ปานกลาง	2
5. มีสถานที่ ซักผ้า เครื่องนุ่งห่ม อย่างเหมาะสม	9	8	38	17	29				
ภาพรวม						2.57	1.20	ได้รับ น้อย	

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการ
ด้านอนามัยผู้ต้องขัง อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.57, \sigma = 1.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
การมีเครื่องใช้อนามัยส่วนตัวใช้อย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง
($\mu = 3.11, \sigma = 1.16$) รองลงมา คือ การมีอุปกรณ์สำหรับอาบน้ำเพียงพอต่อความต้องการ
มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.87, \sigma = 1.07$) การมีเครื่องใช้อนามัยส่วนรวมใช้อย่าง
เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.52, \sigma = 1.30$) การมีสถานที่ซักผ้าเครื่องนุ่งห่มอย่าง

เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.51, \sigma = 1.24$) และการมีน้ำสำหรับอาบน้ำเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.47, \sigma = 1.25$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการได้รับสวัสดิการ ในภาพรวมของ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

สวัสดิการของผู้ต้องขัง	μ	σ	ระดับการ	
			ได้รับ	อันดับ
			สวัสดิการ	
สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)	2.84	0.83	ปานกลาง	2
สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล	3.39	1.10	ปานกลาง	1
สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง	2.57	1.20	น้อย	3
ภาพรวม	2.89	1.03	ปานกลาง	

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.89, \sigma = 1.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

การได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39, \sigma = 1.10$) รองลงมา คือ สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.84, \sigma = 0.83$) และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.57, \sigma = 1.20$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ด้านร่างกายของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

คุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. มีสุขภาพ ร่างกาย	15	35	35	8	8	3.41	1.09	ปานกลาง	1
สมบูรณ์ แข็งแรง	(14.85)	(34.65)	(34.65)	(7.92)	(7.92)				
2. พอใจกับที่ พักอาศัย และสภาพ แวดล้อม	2	6	22	35	36	2.04	1.00	ต่ำ	5
	(1.98)	(5.94)	(21.78)	(34.65)	(35.64)				
3. พอใจใน ปัจจัย 4 ที่ ได้รับ	3	11	45	28	14	2.61	0.96	ปานกลาง	3
	(2.97)	(10.89)	(44.55)	(27.72)	(13.86)				
4. พอใจการ รับการรักษา พยาบาล	0	16	36	19	30	2.38	1.08	ต่ำ	4
	(0.00)	(15.84)	(35.64)	(18.81)	(29.70)				
5. มีความ พร้อมที่จะ ดำเนินชีวิต ต่อไป	13	21	43	17	7	3.16	1.07	ปานกลาง	2
	(12.87)	(20.79)	(42.57)	(16.83)	(6.93)				
ภาพรวม						2.50	0.94	ต่ำ	

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต
ด้านร่างกาย อยู่ในระดับต่ำ ($\mu = 2.50, \sigma = 0.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
การมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง
($\mu = 3.41, \sigma = 1.09$) รองลงมา คือ การมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตต่อไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\mu = 3.16, \sigma = 1.07$) ความพอใจในปัจจัย 4 ที่ได้รับ อยู่ในระดับปานกลาง

($\mu = 2.61, \sigma = 0.96$) และมีความพอใจกับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับต่ำ ($\mu = 2.04, \sigma = 1.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ด้านจิตใจของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ไม่มี ความวิตกกังวล	6 (5.94)	25 (24.75)	39 (38.61)	21 (20.79)	10 (9.90)	2.96	1.05	ปานกลาง	5
2. สามารถ ยอมรับความ เป็นจริงได้	22 (21.78)	26 (25.74)	39 (38.61)	7 (6.93)	7 (6.93)	3.49	1.12	ดี	2
3. พร้อม ปรับตัวเพื่อ การดำเนิน ชีวิตใน อนาคต	25 (24.75)	35 (34.65)	33 (32.67)	4 (3.96)	4 (3.96)	3.72	1.01	ดี	1
4. รู้สึกว่า ชีวิตมีคุณค่า	24 (23.76)	27 (26.73)	27 (26.73)	12 (11.88)	11 (10.89)	3.41	1.27	ปานกลาง	3
5. พร้อมที่จะ ดำเนินชีวิต ต่อไป	8 (7.92)	19 (18.81)	55 (54.46)	8 (7.92)	11 (10.89)	3.05	1.01	ปานกลาง	4
ภาพรวม						3.29	0.98	ปานกลาง	

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.29, \sigma = 0.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพร้อมปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิตในอนาคตมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.72, \sigma = 1.01$) รองลงมา คือ ความสามารถยอมรับความเป็นจริงได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.49, \sigma = 1.12$) และไม่มีความวิตกกังวล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.96, \sigma = 1.05$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ด้านสังคมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

คุณภาพชีวิต ด้านสังคม	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ปรับตัวเข้ากับ ผู้อื่นได้	22 (21.78)	46 (45.54)	30 (29.70)	3 (2.97)	0 (0.00)	3.86	0.79	ดี	5
2. สามารถ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้	26 (25.74)	45 (44.55)	27 (26.73)	3 (2.97)	0 (0.00)	3.93	0.80	ดี	4
3. ต้องการเข้า ร่วมกิจกรรม การเรียน การฝึก วิชาชีพเพื่อ กลับไปใช้ชีวิต ในสังคมภายนอก	41 (40.59)	30 (29.70)	25 (24.75)	4 (3.96)	0 (0.99)	4.05	0.95	ดี	1
4. ไม่ละเมิดและ ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ ของเรือนจำ	30 (29.70)	49 (48.51)	16 (15.84)	6 (5.94)	0 (0.00)	4.02	0.84	ดี	2
5. สามารถอยู่ ร่วมกับผู้ต้องขัง อื่นด้วยความ สามัคคีและ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน	31 (30.69)	40 (39.60)	25 (24.75)	5 (4.95)	0 (0.00)	3.96	0.87	ดี	3
ภาพรวม						4.11	0.80	ดี	

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต
ด้านสังคม อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.11, \sigma = 0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนฝึกวิชาชีพเพื่อกลับไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอก
มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.05, \sigma = 0.95$) รองลงมา คือ ไม่ละเมิดและปฏิบัติตาม
กฎระเบียบของเรือนจำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.02, \sigma = 0.84$) และความสามารถปรับตัว

เข้ากับผู้อื่นได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.86, \sigma = 0.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิต
ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

คุณภาพชีวิต ด้าน สิ่งแวดล้อม	จำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็น					μ	σ	แปลความ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. สามารถ ปรับตัวให้เข้า กับสถานที่ที่ จำกัดได้	17 (16.83)	27 (26.73)	40 (39.60)	9 (8.91)	8 (7.92)	3.36	1.11	ปานกลาง	1
2. สามารถใช้ พื้นที่ที่จำกัด ให้เกิด ประโยชน์ แก่ตนเองได้	13 (12.87)	23 (22.77)	42 (41.58)	19 (18.81)	4 (3.96)	3.22	1.03	ปานกลาง	2
3. รู้สึกว่า สิ่งแวดล้อม สภาพความ เป็นอยู่มีความ มั่นคง ปลอดภัย	12 (11.88)	18 (17.82)	42 (41.58)	16 (15.84)	13 (12.87)	3.00	1.16	ปานกลาง	3
ภาพรวม						3.19	1.10	ปานกลาง	

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.19, \sigma = 1.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ที่จำกัดได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.36, \sigma = 1.11$) รองลงมา คือ ความสามารถใช้พื้นที่ที่จำกัดให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22, \sigma = 1.03$) และความรู้สึกว่าสิ่งแวดล้อมสภาพความเป็นอยู่มีความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00, \sigma = 1.16$) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของ
ผู้ต้องหญาในเรือนจำจังหวัดระนอง

คุณภาพชีวิต	μ	σ	ระดับการ	
			ได้รับ	อันดับ
			สวัสดิการ	
ด้านร่างกาย	2.50	0.94	ต่ำ	4
ด้านจิตใจ	3.29	0.98	ปานกลาง	2
ด้านสังคม	4.11	0.80	ดี	1
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.19	1.10	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.38, \sigma = 0.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.11, \sigma = 0.80$) รองลงมา คือ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.29, \sigma = 0.98$) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.19, \sigma = 1.10$) และคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับต่ำ ($\mu = 2.50, \sigma = 0.94$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ

อายุ	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามอายุ			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
ไม่เกิน 20 ปี	3.00	1.32	ปานกลาง	5
21-30 ปี	3.45	1.00	ดี	2
31-40 ปี	3.57	0.94	ดี	1
41-50 ปี	3.07	0.83	ปานกลาง	3
มากกว่า 50 ปี	3.00	0.82	ปานกลาง	4
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 21 การศึกษาคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.57, \sigma = 0.94$) รองลงมา คือ อายุ 21-30 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.45, \sigma = 1.00$) อายุ 41-50 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.07, \sigma = 0.83$) อายุมากกว่า 50 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00, \sigma = 0.82$) และอายุไม่เกิน 20 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\mu = 3.00, \sigma = 1.32$) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามสถานภาพสมรส			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
โสด	3.30	0.91	ปานกลาง	4
สมรส	3.48	0.98	ดี	3
หม้าย	3.56	1.15	ดี	1
หย่าร้าง	2.67	1.03	ปานกลาง	5
แยกกันอยู่	3.50	1.00	ดี	2
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 22 การศึกษาคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามสถานภาพสมรส เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีสถานภาพหม้าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.56, \sigma = 1.15$) รองลงมา คือ สถานภาพแยกกันอยู่ มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.50, \sigma = 1.00$) สถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.48, \sigma = 0.98$) สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.30, \sigma = 0.91$) และสถานภาพหย่าร้าง มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.67, \sigma = 1.03$) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามภูมิลำเนา			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
ระนอง	3.38	1.02	ปานกลาง	2
ชุมพร	3.13	1.13	ปานกลาง	4
สุราษฎร์ธานี	3.80	0.84	ดี	1
อื่น ๆ	3.33	0.78	ปานกลาง	3
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 23 การศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามภูมิลำเนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีภูมิลำเนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.80, \sigma = 0.84$) รองลงมา คือ มีภูมิลำเนาจังหวัดระนอง มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.38, \sigma = 1.02$) มีภูมิลำเนาจังหวัดอื่น ๆ มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.33, \sigma = 0.78$) และมีภูมิลำเนาจังหวัดชุมพร มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.13, \sigma = 1.13$) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย

ระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
ไม่ได้ศึกษา	3.44	1.01	ดี	3
ประถมศึกษา	3.30	0.88	ปานกลาง	5
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.52	1.05	ดี	1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.50	1.09	ดี	2
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3.00	1.00	ปานกลาง	7
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	3.10	1.10	ปานกลาง	6
ปริญญาตรี	3.43	1.13	ดี	4
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 24 การศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามระดับการศึกษาเบื้องต้นไทย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีระดับการศึกษาเบื้องต้นไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.52, \sigma = 1.05$) รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.50, \sigma = 1.09$) ไม่ได้ศึกษา มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.44, \sigma = 1.01$) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 3.00, \sigma = 1.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ

อาชีพก่อนต้องโทษ	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
รับจ้างทั่วไป	3.52	0.94	ดี	2
ค้าขาย	3.33	0.96	ปานกลาง	4
เกษตรกร	3.63	0.92	ดี	1
กำลังศึกษา	2.57	1.13	ต่ำ	6
พนักงานบริษัทเอกชน	2.80	1.30	ปานกลาง	5
ว่างงาน	3.50	0.93	ดี	3
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 25 การศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามอาชีพก่อนต้องโทษ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีอาชีพเกษตรกรก่อนต้องโทษ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.63, \sigma = 0.92$) รองลงมา คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.52, \sigma = 0.94$) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.80, \sigma = 1.30$) และกำลังศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\mu = 2.57, \sigma = 1.13$) ตามลำดับ

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดี	ภาพรวมของคุณภาพชีวิต จำแนกตามประเภทคดี			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย	3.00	0.00	ปานกลาง	4
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	3.60	1.14	ดี	2
ยาเสพติด	3.34	0.98	ปานกลาง	3
อื่น ๆ	4.50	0.71	ดีมาก	1
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 26 การศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามประเภทคดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีความผิดในประเภทคดีอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 4.50, \sigma = 0.71$) รองลงมา คือ คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.60, \sigma = 1.14$) คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.34, \sigma = 0.98$) และคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00, \sigma = 0.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิต ในภาพรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่ถูกคุมขัง

ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง	ภาพรวมคุณภาพชีวิต จำแนกตามระยะเวลาที่ถูกคุมขัง			อันดับ
	μ	σ	ระดับ	
ต่ำกว่า 1 ปี	2.88	0.64	ปานกลาง	5
1-2 ปี	3.74	0.93	ดี	1
2-3 ปี	3.57	1.03	ดี	2
3-4 ปี	3.35	1.06	ปานกลาง	3
4 ปีขึ้นไป	3.19	0.98	ปานกลาง	4
รวม	3.38	0.99	ปานกลาง	

จากตารางที่ 27 การศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามระยะเวลาที่ถูกคุมขัง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ผู้ต้องขังหญิงที่มีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 1-2 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 3.74, \sigma = 0.93$) รองลงมา คือ มีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 2-3 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\mu = 3.57, \sigma = 1.03$) มีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 3-4 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.35, \sigma = 1.06$) และมีระยะเวลาที่ถูกคุมขังต่ำกว่า 1 ปี ค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.88, \sigma = 0.64$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล พบว่าผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ได้เสนอความต้องการสวัสดิการด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ผู้ศึกษาจึงนำเสนอโดยเรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ดังนี้
สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

1. กลุ่มประชากร จำนวน 29 คน เสนอว่าเนื่องจากในปัจจุบันมีประชากรอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น อาศัยอยู่กันอย่างแออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก จึงต้องการให้ปรับปรุงสภาพสถานที่โดยการขยายพื้นที่แดนหญิงออกไป เพื่อให้สามารถขยายเรือนนอนให้กว้างขวางขึ้น จะได้มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมประจำวัน เช่น พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ พื้นที่สำหรับออกกำลังกาย หรือกิจกรรมนันทนาการ พื้นที่สำหรับตากผ้า พื้นที่สำหรับอาบน้ำ ผู้ต้องขังสามารถอาบน้ำได้รอบละหลาย ๆ คน ทำให้ผู้ต้องขังได้มีเวลาในการอาบน้ำเพิ่มขึ้นจากเดิม สุขอนามัยก็ดีขึ้น

2. การจัดคนให้นอนในเรือนนอนแต่ละเรือนนอน

2.1 จัดสรรจำนวนผู้นอนในแต่ละห้องให้มีความเหมาะสม

2.2 แยกห้องนอนระหว่างผู้ต้องขังกับผู้ต้องกักขัง เพราะผู้ต้องกักขังส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าที่มักมีโรคประจำตัว เช่น โรคผิวหนัง โรคเบา และมักจะมีสุขอนามัยไม่ดี เช่น กลิ่นตัวแรง กลิ่นเสื้อผ้าเหม็นอับ ทำให้ผู้ต้องขังที่อาศัยในเรือนนอนเดียวกัน เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อ

3. กลุ่มประชากร จำนวน 26 คน เสนอให้ติดตั้งพัดลมภายในเรือนนอนเพิ่ม เนื่องจากผู้ต้องขังต้องอาศัยนอนภายในเรือนนอนกันอย่างแออัด อาจเสี่ยงต่อการเป็นลมชัก และการกระทบกระทั่งกัน ได้ ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้ต้องขังที่อยู่อาศัยร่วมกัน

4. กลุ่มประชากรเพียงบางส่วน เสนอว่าต้องการให้ติดตั้งมุ้งลวดบริเวณเรือนนอนใหม่ เนื่องจากมุ้งลวดบริเวณเรือนนอนที่ใช้ในปัจจุบันชำรุดแล้ว เพื่อให้สามารถกันยุงได้ซึ่งเป็นพาหะ

นำโรค และเป็นการป้องกันโรคติดต่อ

5. กลุ่มประชากร จำนวน 6 คน เสนอให้พัฒนาคุณภาพของอาหารให้มีรสชาติดีขึ้น
6. จัดให้มีประเภทอาหารที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มเมนูหลังมื้ออาหาร จำพวกขนมหวาน ไอศกรีม หรือผลไม้ เพราะผู้ต้องขังไม่สามารถเลือกซื้ออาหารรับประทานได้ตามความต้องการ
7. จัดหาकुเลอร์น้ำเย็นเพิ่ม เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ
8. กลุ่มประชากรบางส่วนซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อย เสนอให้ทางเรือนจำจ่ายยารักษาโรคให้ตรงกับโรค เพื่อให้สามารถรักษาอาการเจ็บป่วย

สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

กลุ่มประชากร จำนวน 4 คน เสนอให้ปรับปรุงการรักษาพยาบาลในกรณีที่มีผู้ต้องขังเจ็บป่วยฉุกเฉิน โดยดำเนินการรักษาให้รวดเร็วกว่าในปัจจุบัน

สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง

1. กลุ่มประชากร จำนวน 7 คน เสนอให้จัดซื้อล๊อคเกอร์สำหรับเก็บรักษาของใช้ส่วนตัวใหม่ หรือจัดซื้อเพิ่มเติม เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังมีเพิ่มขึ้น ล๊อคเกอร์ที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ และจังหวัดระนองเป็นจังหวัดที่มีฝนตกเกือบตลอดทั้งปี สภาพอากาศชื้น เป็นเหตุให้ล๊อคเกอร์ขึ้นสนิมและชำรุดได้ง่าย
2. กลุ่มประชากรบางส่วนเสนอให้จัดซื้อเสื่อน้ำมันสำหรับปูพื้นบริเวณที่นั่งทำงานใหม่ เพราะผู้ต้องขังต้องใช้พื้นที่ดังกล่าวในการประกอบกิจวัตรประจำวันทุกวัน และเสื่อน้ำมันที่ใช้ในปัจจุบันมีสภาพชำรุด ฉีกขาด มีความชื้น และทำความสะอาดยาก
3. เพิ่มอ่างล้างหน้า แปร่งฟัน เพิ่มปริมาณน้ำสำหรับอาบน้ำ เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และการปฏิบัติการกิจส่วนตัวในตอนเช้าก็ต้องแข่งขันกับเวลาเพื่อให้ทันเวลาตามที่เรือนจำได้กำหนดไว้ หากมีอ่างล้างหน้าแปร่งฟันสำหรับอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นก็จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถปฏิบัติการกิจส่วนตัวได้รวดเร็วขึ้น
4. จัดสรรเครื่องใช้ส่วนตัว เช่น สบู่ ยาสระผม ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผ้าอนามัยสำหรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ และผู้ต้องขังที่ไม่มีเงินหรือไม่มีญาติมาเยี่ยม แม้ว่าทางเรือนจำจะมีการแจกเครื่องใช้ส่วนตัวเหล่านี้ให้แล้ว แต่ไม่ได้แจกอย่างสม่ำเสมอ และการแจกจ่ายยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร โดยบางครั้งผู้ต้องขังที่มีเงินหรือมีญาติมาเยี่ยมได้รับสวัสดิการเหล่านี้ แต่ปรากฏว่ายังหลงเหลือผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมบางคนที่ไม่ได้รับสวัสดิการเหล่านี้

ด้านอื่น ๆ

1. กลุ่มประชากร จำนวน 18 คน เสนอแนะให้ร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังมีสินค้าอุปโภคบริโภคไว้จำหน่ายให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง เพราะบ่อยครั้งที่สั่งซื้อสินค้าแล้วไม่ได้สินค้าตามที่สั่ง
2. กลุ่มประชากร จำนวน 7 คน เสนอแนะให้ร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังลดราคาสินค้าอุปโภคบริโภค เพราะสินค้ามีราคาแพง ผู้ต้องขังบางคนไม่มีกำลังซื้อแต่จำเป็นต้องใช้ ทำให้เกิดการหยิบยืมหรือการลักขโมยขึ้น
3. กลุ่มประชากร จำนวน 7 คน ต้องการให้มีร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังภายในแดนหญิง เพื่อให้เกิดความสะดวกในการซื้อสินค้าและตัดยอดเงินค่าสินค้าจากบัญชีฝากผู้ต้องขังของผู้ต้องขังแต่ละคน เพราะการตัดจ่ายเงินค่าสินค้าจากบัญชีฝากผู้ต้องขังเกิดความผิดพลาดบ่อยครั้ง
3. กลุ่มประชากรส่วนน้อยต้องการให้มีกองงานที่หลากหลาย เพราะปัจจุบัน แคนหญิงมีเพียงกองงานเย็บประกอบบวณสามชั้น จึงควรจัดหางานรับจ้างประเภทอื่นมาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ต้องขังเลือกทำงานตามความถนัดหรือตามความชอบได้
4. คนโยบายการย้ายระบายนผู้ต้องขังหญิง เนื่องจากผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในจังหวัดระนอง หากย้ายผู้ต้องขังไปคุมขังทางเรือนจำอื่นจะทำให้ญาติเดินทางไปเยี่ยมลำบาก หรือหากต้องการย้ายระบายนผู้ต้องขังไปคุมขังทางเรือนจำอื่นก็ควรถามความสมัครใจจากผู้ต้องขังเสียก่อน
5. กลุ่มประชากรเพียงบางคนต้องการให้เพิ่มรอบการเยี่ยมญาติจากให้รับการเยี่ยมได้วันละ 1 รอบ เนื่องจากในบางครั้งมีญาติที่เดินทางมาจากต่างจังหวัดมาขึ้นคำขอเยี่ยม แต่ไม่สามารถเยี่ยมได้ เพราะในวันนั้นผู้ต้องขังผู้นั้นได้รับการเยี่ยมไปแล้ว

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง รวมทั้งการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด คือ ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในเรือนจำจังหวัดระนอง จำนวน 101 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Compare Mean ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยและจะได้นำเสนอผลการศึกษามาตามลำดับต่อไปนี้

สรุปผลวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี สถานภาพโสด มีภูมิลำเนาจังหวัดระนอง ก่อนต้องโทษมีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีระยะเวลาที่ถูกคุมขัง 4 ปีขึ้นไป
2. คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 - มีคุณภาพชีวิตด้านสังคม อยู่ในระดับดี เป็นอันดับที่ 1
 - มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 2
 - มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 3
 - มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย อยู่ในระดับต่ำ เป็นอันดับที่ 4

3. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง รวมทั้งการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ได้ผลการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.1.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับดี

3.1.2 ผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.2.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีสถานภาพหม้าย แยกกันอยู่ และสมรส มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับดี

3.2.2 ผู้ต้องขังหญิงที่มีสถานภาพโสด และหย่าร้าง มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.3.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีภูมิลำเนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี ต่างไปจากผู้ต้องขังหญิงที่มีภูมิลำเนาจังหวัดระนอง จังหวัดชุมพร และอื่น ๆ

3.3.2 ผู้ต้องขังที่มีภูมิลำเนาจังหวัดระนอง จังหวัดชุมพร และอื่น ๆ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระดับการศึกษา ก่อนต้องโทษ พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.4.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับปริญญาตรี และไม่ได้ศึกษา ก่อนต้องโทษ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน

อยู่ในระดับดี

3.4.2 ผู้ต้องขังหญิงที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก่อนต้องโทษ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.5 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามประเภทคดี พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.5.1 ผู้ต้องขังหญิงในคดีความผิดอื่น ๆ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมต่างไปจากผู้ต้องขังหญิงในคดีอื่น ๆ อยู่ในระดับดีมาก

3.5.2 ผู้ต้องขังหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมต่างไปจากผู้ต้องขังหญิงในคดีอื่น ๆ อยู่ในระดับดี

3.5.3 ผู้ต้องขังหญิงในคดียาเสพติด และคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.6 ผลการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง จำแนกตามระยะเวลาที่ถูกคุมขัง พบว่า โดยรวมผู้ต้องขังหญิงมีคุณภาพชีวิตต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

3.6.1 ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในระยะเวลา 1-2 ปี และ 2-3 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับดี

3.6.2 ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในระยะเวลาต่ำกว่า 1 ปี, 3-4 ปี และ 4 ปีขึ้นไป มีคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่ต่างกัน อยู่ในระดับปานกลาง

3.7 การได้รับสวัสดิการ พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองได้รับสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากได้รับมากไปหาน้อย พบว่า

3.7.1 ได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 1

3.7.2 ได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 2

3.7.2.1 ด้านเครื่องนุ่งห่ม ได้รับในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 1

3.7.2.2 ด้านอาหาร ได้รับในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 2

3.7.2.3 ด้านยารักษาโรค ได้รับในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 3

3.7.2.4 ด้านที่อยู่อาศัย ได้รับในระดับน้อย เป็นอันดับที่ 4

3.7.3 ได้รับสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง ในระดับน้อย เป็นอันดับที่ 3

อภิปรายผล

1. จากการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษากัญญา อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่า ผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านแล้วจึงได้ทราบว่าผู้ต้องขังมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมดีเป็นอันดับที่ 1 มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ เป็นอันดับที่ 2 มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับที่ 3 และมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เป็นอันดับสุดท้าย

1.1 ด้านสังคม

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้ต้องขังมักจะรู้จักและสนิทสนมคุ้นเคยกันมาก่อนที่จะต้องโทษในเรือนจำ ทำให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกันได้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต (สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ, 2540, หน้า 2) องค์ประกอบด้านสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ต้องใช้การปรับตัวให้อยู่ในสภาพที่เป็นอยู่ได้ จึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขังมากกว่าการลงโทษ ละลายพฤติกรรมและปรับทัศนคติให้อยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้เมื่อพ้นโทษ ดังนั้น จึงเริ่มจากสังคมในเรือนจำก่อน โดยส่วนมากผู้ต้องขังหญิงจะรู้จักและคุ้นเคยกันอยู่แล้วจึงทำให้ปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นอยู่และคนรอบข้างได้ง่ายขึ้น

1.2 ด้านจิตใจ

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ต้องขังไม่มีความวิตกกังวลมากเกินไป รู้สึกว่าตัวเองยังมีคุณค่า และสามารถยอมรับปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ซึ่งจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต (สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ, 2540, หน้า 2) องค์ประกอบด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิตและความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค ซึ่งผู้ต้องขังหญิง

ได้รับสวัสดิการด้านต่าง ๆ พัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยมีฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจทำหน้าที่พัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง จัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้สามารถอยู่ในสังคมได้หลังพ้นโทษ

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้ต้องขังสามารถใช้พื้นที่ที่จำกัดสำหรับทำกิจกรรมหรือใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด เป็นผลมาจากการยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นได้ แม้ว่าสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่จะจำกัด ก็มีความเป็นระเบียบ มีความสะอาดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต(สุวรรณ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ, 2540, หน้า 2) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง จึงเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งทางเรือนจำจังหวัดระนองได้มีการจัดการในด้านนี้ มีการบริการด้านสุขภาพอนามัย สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น และการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 ด้านร่างกาย

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ ผู้ต้องขังมีความพึงพอใจในเรื่องของที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมในระดับต่ำ เนื่องมาจากสภาพพื้นที่ที่คับแคบ แออัด ไม่มีพื้นที่สำหรับประกอบกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อร่างกายและความรู้สึกของผู้ต้องขังโดยตรง ซึ่งจากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต(สุวรรณ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ, 2540, หน้า 2) องค์ประกอบด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถ ที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องพึ่งพาอาศัยต่าง ๆ หรือ การรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังหญิง โดยจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภท

ความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง รวมทั้งการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และสวัสดิการ ด้านอนามัยผู้ต้องขัง ผลการเปรียบเทียบ พบว่า

- 2.1 ผู้ต้องขังหญิงที่มีอายุ 21-30 ปี และอายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าช่วงอายุอื่น
- 2.2 ผู้ต้องขังหญิงที่มีสถานภาพหม้าย แยกกันอยู่ และสมรส มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้ที่มีสถานภาพอื่น
- 2.3 ผู้ต้องขังหญิงที่มีภูมิลำเนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาจังหวัดอื่น
- 2.4 ผู้ต้องขังหญิงที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระดับปริญญาตรี และไม่ได้ศึกษาก่อนต้องโทษ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่น
- 2.5 ผู้ต้องขังหญิงในคดีความผิดอื่น ๆ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้ที่มีความผิดในคดีอื่น
- 2.6 ผู้ต้องขังหญิงที่ถูกคุมขังในระยะเวลา 1-2 ปี และ 2-3 ปี มีคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้ที่ถูกคุมขังในระยะเวลาอื่น

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคุณภาพชีวิตโดยรวมกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองแล้ว แม้ผลการศึกษาจะมีความต่างกัน แต่ปัจจัยที่ทำให้เกิดต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังนั้นน่าจะเกิดจากการได้รับสวัสดิการในปัจจุบันมากกว่า เพราะการบริการด้านสวัสดิการนั้นจะส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวยอมรับสิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง ถ้าหากว่าได้รับสวัสดิการในเกณฑ์ที่พึงพอใจก็ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นนั่นเอง ส่วนความแตกต่างของอายุ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาที่ต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ประเภทความผิด และระยะเวลาที่ถูกคุมขัง น่าจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความอ่อนไหว ประสบการณ์ชีวิต วุฒิภาวะ ความสามารถในการปรับตัวกับสภาพความเป็นอยู่ต่าง ๆ การทราบถึงผลของการกระทำความผิด การรับโทษเพื่อรอวันปลดปล่อย

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนองมีคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลางจากการได้รับสวัสดิการโดยรวมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกัญญา อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าระดับการได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังและระดับคุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กัน

3. ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเนื่องจากผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4) และสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ ซึ่งถือว่าเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และมีผลต่อร่างกายและจิตใจโดยตรง และผู้ต้องขังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสถานที่ที่คัดแคบได้ ส่วนสวัสดิการด้านการอนามัยผู้ต้องขังแม้ว่าจะได้รับสวัสดิการในระดับน้อย ก็ไม่ส่งผลต่อร่างกายและจิตใจโดยตรง แต่เป็นการไม่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ต้องขังมากกว่า เช่น การขาดอุปกรณ์อาบน้ำ สถานที่ซักผ้าคับแคบ ซึ่งผู้ต้องขังก็สามารถอาบน้ำหรือซักผ้าได้เพียงแต่ไม่สะดวกเท่าที่ควร เป็นต้น

3.1 สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)

3.1.1 จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการด้านอาหาร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมากผู้ต้องขังมีความคิดเห็นที่ได้รับสวัสดิการในระดับปานกลางถึงระดับมาก มีเพียงในเรื่องของรสชาติของอาหารและการจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังป่วยเท่านั้นที่มีความเห็นที่ได้รับสวัสดิการอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษากฎหมาย อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการด้านอาหารอยู่ในระดับปานกลาง

3.1.2 จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่จำกัด และไม่สามารถขยายพื้นที่ส่วนใดได้ ต้องใช้พื้นที่ที่มีอยู่ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะทำงาน ฝึกวิชาชีพ รับประทานอาหาร พักผ่อนหย่อนใจ หรือออกกำลังกาย ประกอบกับมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทั้งผู้ต้องขังและผู้ต้องกักขัง ทำให้ผู้ต้องขังต้องอยู่กันอย่างแออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก และเป็นสวัสดิการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และไม่เป็นที่พึงพอใจเท่าใดนัก ผลการศึกษาของกฎหมาย อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเรือนจำกลางชลบุรีได้แบ่งเบาปัญหาความแออัดในเรือนจำโดยการย้ายผู้ต้องขังกลับภูมิลำเนา และย้ายผู้ต้องขังที่เหลือโทษน้อยไปควบคุมไว้ที่เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง ซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แต่เรือนจำจังหวัดระนองไม่สามารถดำเนินการย้ายผู้ต้องขังที่เหลือโทษน้อยไปควบคุมไว้ที่เรือนจำชั่วคราวเขาบางรินได้ เพราะมีเพียงพื้นที่สำหรับฝึกวิชาชีพด้านการเกษตรเท่านั้น ไม่มีเรือนนอน สถานที่สำหรับควบคุมผู้ต้องขัง แต่อย่างไรก็ดี อีกประการหนึ่งคือ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดระนอง จึงไม่สามารถย้ายระบายนผู้ต้องขังกลับภูมิลำเนาได้

3.1.3 จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการเครื่องนุ่งห่มในระดับปานกลาง และไม่มีข้อเสนอแนะอื่นใดเพิ่มเติม เนื่องจากกรมราชทัณฑ์ได้จัดสรรชุดเครื่องแต่งกาย

ผู้ต้องขัง ฝ่าหม้อให้เรือนจำ/ ทัณฑสถานสำหรับแจกจ่ายให้ผู้ต้องขังทุกคน และเรือนจำจังหวัดระนองได้แจกจ่ายให้ผู้ต้องขังทุกคนตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด อย่างเท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษากฎหมาย อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการด้านเครื่องนุ่งห่มอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการการรักษาโรคในระดับปานกลาง ซึ่งจะกล่าวรวมไว้ในความคิดเห็นต่อการได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

3.2 สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง และไม่เกินไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษากฎหมาย อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเรือนจำกลางเพชรบุรีมีบุคลากรด้านการแพทย์มากกว่าเรือนจำจังหวัดระนองที่มีเพียงพยาบาลเทคนิคชายเพียงคนเดียวเท่านั้นและต้องดูแลสวัสดิการในด้านนี้สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำทั้งหมด

3.3 สวัสดิการด้านอนามัย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังหญิงได้รับสวัสดิการอยู่ในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าเนื่องจากผู้ต้องขังขาดเครื่องใช้อนามัยส่วนรวม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาฆ่าเชื้อโรค น้ำสำหรับอาบน้ำใช้อย่างเพียงพอ และไม่มีสถานที่ซักผ้าเครื่องนุ่งห่มอย่างเหมาะสมเพียงพอนั่นเอง โดยไม่เกินไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษากฎหมาย อึ้งเจริญวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังได้รับสวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ศึกษามุ่งศึกษาเฉพาะเครื่องใช้อนามัยส่วนตัวและเครื่องส่วนอนามัยส่วนรวมเท่านั้น แต่การศึกษานี้ศึกษาในส่วนของเครื่องใช้อนามัยส่วนตัว เครื่องส่วนอนามัยส่วนรวม รวมไปถึงน้ำ อุปกรณ์สำหรับอาบน้ำ และสถานที่ซักผ้า ซึ่งผลการศึกษาในเรื่องนี้อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเหตุให้ผลการศึกษาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาค่าคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ทำให้ทราบว่า สิ่งทีกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังคือสภาพพื้นที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อม จึงได้เสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังหญิง ดังนี้

1. กรมราชทัณฑ์กำหนดนโยบายสำรวจพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกของเรือนจำ และความพร้อมในการขยายพื้นที่ควบคุมของแต่ละเรือนจำ สำหรับการวางแผนการของงบประมาณในการขยายพื้นที่ควบคุมให้แก่เรือนจำ/ ทัณฑสถานทั่วประเทศ
2. กรมราชทัณฑ์ควรกำหนดลำดับความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณให้เรือนจำ/ ทัณฑสถาน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขัง
3. กรมราชทัณฑ์กำหนดนโยบายการจัดจ้างบุคลากรจากสถานพยาบาลภายนอกเรือนจำ ในรูปแบบการจ้างเหมาบริการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เร่งรัดติดตามการของงบประมาณในเรื่องที่เกี่ยวกับผู้ต้องขัง ไปยังกรมราชทัณฑ์
2. กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทรงกรมควบคุมการปรุงอาหารให้มีรสชาติดีขึ้น และให้มีการจัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังป่วยทุกครั้งเมื่อมีผู้ต้องขังป่วยและไม่สามารถรับประทานอาหาร เช่น บุคคลปกติได้
3. เพิ่มเมนูสำหรับหลังมืออาหารสัปดาห์ละครั้งหรือสองครั้ง โดยใช้เงินร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังตามอำนาจการสั่งจ่ายของผู้บัญชาการเรือนจำ
4. กำหนดหลักสูตรการฝึกวิชาชีพปูกระเบื้อง โดยขอความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดระนอง และฝึกปฏิบัติโดยปูกระเบื้องบริเวณต่าง ๆ ภายในเรือนจำ แทนการ ปูพื้นด้วยเสื่อน้ำมัน เพื่อความคงทนและทำความสะอาดง่าย

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดระนอง ทั้งแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลรายละเอียดมากกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว โดยการสุ่มตัวอย่างใช้กลุ่มประชากรทั้งผู้ต้องขังชายและหญิง เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ต้องขังในเรือนจำ
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดระนอง ทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพื่อให้ทราบถึงข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการจัดสวัสดิการ เพื่อกำจัดปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นให้หมดไป

บรรณานุกรม

- กระบวนการยุติธรรม. (2552). วันที่ค้นข้อมูล 3 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=534084>
- กรมราชทัณฑ์. (2542 ก). *คู่มือการจัดสวัสดิการผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2542 ข). *คู่มือเจ้าพนักงานเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2545). *แผนทิศทางกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-2550) เปิดเรือนจำสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2552 ก). *นักโทษล้นคุก: ภารกิจสำคัญของกรมราชทัณฑ์*. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2555, เข้าถึงได้จาก http://www.correct.go.th/over_p.htm
- _____. (2552 ข). *ประวัติความเป็นมาของกรมราชทัณฑ์*. วันที่ค้นข้อมูล 23 กุมภาพันธ์ 2556, เข้าถึงได้จาก http://www.correct.go.th/correct2009/index.php?action=showcontent&c_id=3
- _____. (2555 ก) *ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีไขการคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2555 ข). *คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ สำหรับเรือนจำ/ ทัณฑสถาน/ สถานกักขังกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- _____. (2555 ค). *สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ*. วันที่ค้นข้อมูล 3 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.correct.go.th/stat102>
- กริ่งทา จงจิตต์. (2552). *ความต้องการเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัญญา อึ้งเจริญวงศ์. (2555). *คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง: กรณีศึกษา เรือนจำกลางเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม และสังคม, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงศักดิ์ ตุลปันโต. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- จรัส ค้วงสุวรรณ. (2545). *การพัฒนาตนเอง: พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- เจษฎา ธรรมขันตีพงษ์. (2544). *คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานช่างการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 ภาค 3 จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉวีวรรณ แสงทอง. (2549). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนตัดใหม่ เทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์ การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐชาภัทร คำคม. (2547). *ความต้องการของผู้ต้องขังหญิงศึกษาเฉพาะกรณี: เรือนจำกลาง นครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัทธี จิตสว่าง. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านอนามัยเรือนจำ*. กรุงเทพฯ: วัฒนพงศ์การพิมพ์.
- นิสารัตน์ ศิลปเดช. (2540). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: พิษณุ การพิมพ์.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (2549). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอเอ็นเอการพิมพ์.
- พรรษา สืบนาค. (2547). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้พ้นโทษกรณีเรือนจำจังหวัดบุรีรัมย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พัชราภรณ์ คนกล้า. (2547). *คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์ร่ำไพ สุนทรราชุน. (2549). *แนวทางการสร้างเสริมศักยภาพของแม่คนเดียวที่เลี้ยงลูก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสตรีศึกษา, สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุทธภูมิ จิตภักดี. (2553). *การนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีเรือนจำกลางคลองเปรม*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เย็นใจ เลหาวิช. (2520). *คุณภาพชีวิตความคิดรวบยอดของประชากรศึกษา*. *วารสารประชากรศึกษา*, 20(3), 11-12.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรือนจำจังหวัดระนอง. (2555). *สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2555*. ระนอง: เรือนจำจังหวัดระนอง.
- วรรณภา กุมารจันทร์. (2543). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา ทองปัญญา. (2550). *การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดปทุมธานี*. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*, 18(3), 8-11.
- วิภาพร มาพบสุข. (2545). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (2540). *วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2539). *การพัฒนาเศรษฐกิจการพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2552). *วิกฤต นักโทษล้นเรือนจำ: แนวทางการแก้ปัญหาจากต้นเหตุสู่ปลายทาง*. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2555, เข้าถึงได้จาก <http://nctc.oncb.go.th/new/images/stories/article/Drkittiphong2.pdf>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555). *จำนวนคดีอาญาประเภทความผิด คดีชีวิตร่างกายและเพศคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ และคดียาเสพติด ปี พ.ศ. 2540-2555*. วันที่ค้นข้อมูล 3 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=328&template=2R2C&yeartype=M&subcatid=45
- สุรชาติย์ อุปลาบดี. (2536). *การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาว*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพยาบาลศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, ปรีทรรศ ศิลปกิจ และวนิดา พุ่มไพศาลชัย. (2541). *คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์สวนปรงการพิมพ์.

- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วิระวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, วณิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ และราณีพร มานะจิรังกุล. (2540). ความหมายของคุณภาพชีวิตเปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัดและ 26 ตัวชี้วัด. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.
- องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต. (ม.ป.ป.). วันที่ค้นข้อมูล 19 ธันวาคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://www.sirinun.com/lesson2/a1.php>
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. (2539). การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ESCAP. (1990). *Guidelines on Methodological Approaches to the Conduct of a Regional Survey of the Quality of Life as an Aspect of Human Resources Development*. New York: McGraw-Hill.
- Goodinson, S. M., & Singleton, J. (1989). Quality of life: a critical review of current concepts, measures and their clinical implications. *International Journal of Nursing Studies*, 26(4), 327-341.
- Meeberg, G. A., (1993). Quality of life: a concept analysis. *Journal of Advanced Nursing and Healthy*, 19, 287-298.
- UNESCO. (1978). *Indicator of Environment Quality and Quality of Life Research and Social Science*. Paris: UNESCO.
- _____. (1981). *Quality of Life: An Orientation of Population Education*. New York: McGraw-Hill.
- WHO. (1996). (WHOQOL-Bref) Introduction, Administration, Scoring and Generic Version of the Assessment, Field Trial Version. Geneva: WHO.
- Zhan, L. (1992). Quality of life: conceptual and measurement issues. *Journal of Advanced Nursing*, 17(7), 795-800.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดระนอง ขอความร่วมมือทุกท่านตอบคำถามตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ เพื่อการศึกษาเท่านั้นผลการศึกษาย่อมไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าในการปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสถานภาพของท่านที่เป็นจริง

1. อายุ

1. () ไม่เกิน 20 ปี

2. () 21-30 ปี

3. () 31-40 ปี

4. () 41-50 ปี

5. () มากกว่า 50 ปี

2. สถานภาพ

1. () โสด

2. () สมรส

3. () หม้าย

4. () หย่าร้าง

5. () แยกกันอยู่

3. ภูมิลำเนา

1. () จังหวัดระนอง

2. () จังหวัดชุมพร

3. () จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. () อื่น ๆ.....

4. ระดับการศึกษาก่อนต้องโทษ

1. () ไม่ได้ศึกษา	2. () ระดับประถมศึกษา
3. () ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4. () ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
5. () ระดับ ปวช.	6. () ระดับ ปวส.
7. () ระดับปริญญาตรี	

5. อาชีพก่อนต้องโทษ

1. () รับจ้างทั่วไป	2. () ค้าขาย
3. () เกษตรกร	4. () กำลังศึกษา
5. () พนักงานบริษัทเอกชน	6. () ว่างาน

6. ประเภทความผิด (กรณีมีความผิดหลายคดี ให้เลือกคดีความผิดครั้งสุดท้าย)

1. () ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย	2. () ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
3. () ยาเสพติด	4. () อื่น ๆ.....

7. ระยะเวลาที่ถูกคุมขัง

1. () ต่ำกว่า 1 ปี	2. () 1-2 ปี
3. () 2-3 ปี	4. () 3-4 ปี
5. () 4 ปีขึ้นไป	

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
1 (A)	สวัสดิการขั้นพื้นฐาน (ปัจจัย 4)					
1.1	อาหาร					
	1. ท่านได้รับประทานอาหารอย่างเพียงพอในแต่ละมือต่อวัน					
	2. ท่านได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางอาหารครบทั้ง 5 หมู่ (มีทั้งข้าว ผัก เนื้อสัตว์ และผลไม้)					
	3. ท่านได้รับประทานอาหารครบทั้ง 3 มื้อเป็นประจำทุกวัน					
	4. ท่านได้รับประทานอาหารที่มีรสชาติดี					
	5. ท่านได้รับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่เป็นประจำทุกวัน					
	6. ท่านรับประทานอาหารที่บรรจุใส่ภาชนะที่สะอาด					
	7. ท่านได้รับการจัดอาหารเป็นกรณีพิเศษในวันสำคัญต่าง ๆ					
	8. ท่านเห็นว่าเรือนจำได้จัดอาหารสำหรับผู้ป่วยทุกครั้งเมื่อมีผู้ต้องขังป่วย					
	9. ท่านทราบว่าเรือนจำได้จัดอาหารสำหรับผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลามทุกครั้งเมื่อมีผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอิสลาม					

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
	10. ท่านมีน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับความต้องการ					
1.2	ที่อยู่อาศัย					
	1. ท่านมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ					
	2. ท่านมีพื้นที่สำหรับออกกำลังกาย					
	3. ท่านมีพื้นที่สำหรับตากผ้า					
	4. ท่านมีพื้นที่สำหรับนอนหลับพักผ่อน					
	5. ท่านอาศัยในเรือนนอนที่มีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย					
	6. ท่านอาศัยในเรือนนอนที่มีแสงสว่างเพียงพอ					
	7. เจ้าหน้าที่ได้จัดหาที่นอนให้เหมาะสมภาคเท่าเทียมกัน					
	8. เรือนนอนมีการติดตั้งเครื่องดับเพลิงไว้ประจำเรือนนอนทุกห้อง					
	9. ท่านมีที่อาบน้ำ ห้องส้วมที่มีความสะอาด					
	10. ท่านมีที่อยู่อาศัยโดยรวมไม่แออัดขัดเยียด					
	11. เรือนนอนที่ท่านอยู่อาศัยมีพัดลมติดตั้งประจำห้อง					
	12. เรือนนอนที่ท่านอยู่อาศัย มีการติดตั้งโทรทัศน์ไว้ให้ชม					

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
1.3	เครื่องนุ่งห่ม					
	1. ท่านได้รับเสื้อผ้า (คนละ 2 สำหรับ) และเครื่องนุ่งห่ม อย่างเพียงพอ					
	2. ท่านมีผ้าห่มนอนสำหรับห่มนอนอย่างเพียงพอ					
	3. ท่านได้รับเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่มีความสะอาด					
	4. ท่านได้รับเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มที่อยู่ในสภาพดี					
1.4	ยารักษาโรค					
	1. เมื่อท่านเจ็บป่วย จะได้รับยารักษาโรคทุกครั้ง สม่ำเสมอ					
	2. เมื่อท่านได้รับบาดเจ็บ ท่านได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นทุกครั้ง					
2 (B)	สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล					
	1. เจ้าหน้าที่ให้ความดูแลใส่ใจเมื่อท่านเจ็บป่วย					
	2. ท่านไม่เคยเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในการรักษาพยาบาลแม้แต่ครั้งเดียว					
	3. เรือนจำได้มีการควบคุมป้องกันโรคติดต่อ เช่น ฝีคัควัซัน หรือป้องกันโรคระบาดในเรือนจำ					

ตอนที่ 2 การได้รับสวัสดิการของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
	4. กรณีที่ท่านป่วยหนักไม่สามารถรักษาตัวใน เรือนจำได้ เรือนจำได้ส่งตัวไปรักษาที่ โรงพยาบาลภายนอก					
3 (C)	สวัสดิการด้านอนามัยผู้ต้องขัง					
	1. ท่านได้รับเครื่องใช้อนามัยส่วนรวม เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาคัดกลิ่น สำหรับรักษา ความสะอาด ใช้อย่างเพียงพอ					
	2. ท่านได้รับเครื่องใช้อนามัยส่วนตัว เช่น สบู่ ผงซักฟอก แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ผ้าอนามัย ใช้อย่างเพียงพอ					
	3. ท่านมีน้ำสำหรับอาบน้ำเพียงพอ					
	4. ท่านมีอุปกรณ์สำหรับอาบน้ำ เช่น ขันอาบน้ำ ถึงอาบน้ำเพียงพอต่อความต้องการ					
	5. ท่านมีสถานที่สำหรับซักผ้าและทำ ความสะอาดเครื่องนุ่งห่มอย่างเหมาะสม					

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
1	ด้านร่างกาย					
(AA)	1. ท่านมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง					
	2. ท่านพอใจกับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อม					
	3. ท่านพอใจในปัจจัย 4 ที่ได้รับ					
	4. ท่านพอใจในการรักษาพยาบาล					
	5. ท่านมีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตต่อไป					
2	ด้านจิตใจ					
(BB)	1. ท่านไม่มีความวิตกกังวลเลย					
	2. ท่านสามารถยอมรับความเป็นจริงได้					
	3. ท่านพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีในอนาคต					
	4. ท่านรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตมีคุณค่า					
	5. ท่านได้รับการอบรมและพัฒนาจิตใจจากเจ้าหน้าที่					
3	ด้านสังคม					
(CC)	1. ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี					
	2. ท่านสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี					
	3. ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกวิชาชีพ เพื่อกลับไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอก					

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลำดับ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1
	4. ท่านไม่ละเมิด และปฏิบัติตามกฎระเบียบของ เรือนจำอย่างสม่ำเสมอ					
	5. ท่านสามารถอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นด้วย ความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
4	ด้านสิ่งแวดล้อม					
(DD)	1. ท่านสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ ที่จำกัดได้					
	2. ท่านสามารถใช้พื้นที่ที่จำกัดให้เกิดประโยชน์ แก่ตนเองได้					
	3. ท่านรู้สึกว่าคุณภาพความเป็นอยู่ มีความมั่นคงปลอดภัย					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
นางสาวปภาดา อารมณั้เจริญ
ผู้วิจัย